Il presente opuscolo non ha titolo, ed incomincia con dedica ad Antonello Petrucci Segr. del Re Ferd.ᵈᵒ d'Aragona, nella quale vien nominato "breve astrologie compendium", che fu scritto pe' figli dello stesso Antonello, i quali desiderosi di erudirsi glie lo avevano richiesto. Egli dice averlo scritto più per gratitudine, dichiarandosi a lui obbligatissimo che come Segretario del Re, per sollevarlo dalle sue domestiche necessità, gli aveva procurato il favore del sovrano, per cui fu dotato di uno stipendio da poter menare innanti la vita. Ed eccone le parole "... qui tam ingenue at tanta cum „charitate meis necessitatibus opitulatus es, ut tuo favore „non solum ab angustiis emerserim: verum etiam regi „non parum gratus factus sim. cujus stipendio ut vitam „ducam tu solus fecisti."

L'opuscolo è in 4.ᵗᵒ, è composto di 46 carte, con belli caratt.ⁱ rotondi e con caratt.ⁱ franco-gallici, come li definisce Giustiniani, nella indicaz.ᵉ de' capitoli, tanto che l'ediz.ᵉ è verament.ᵉ pregevole ed è impressa sopra ottima carta. Manca di capolettere, che nel nro esempl.ᵉ veggonsi dipinte e fatte a mano, non ha numeraz.ᵉ nè segnatura nè riprese di parole; ma ha soltanto il Registro nel fine, ed ogni pag.ⁿᵃ è di 30 versi.

Incomincia con la dedica posta nel rovescio della pma carta, così:

¶ Christianus Prolianus balbanen (1)
sis Celebri viro Antonello patricio (2)
Ferdinandi regis Secretario. S. D.

Tale dedica occupa non solo il rovescio di detta carta, ma il dritto e parte del rovescio della seconda, e nel rimanente di quest' ult.° rovescio vi è un carmen di autore ignoto, e che nel nro esempl.ᵉ vedesi manoscritto in caratt.ⁱ del 5.ᶜᵉⁿᵗᵒ

"Aurelii Pontificis mātoranensis Carmen"

Indi nella terza carta comincia il primo Capitolo dell'opuscolo che continua sino alla 35.ᵐᵃ carta compresevi le due prime, e nel rovescio della stessa vi è

¶ Finis huius opuscoli Parthenope impressum:
anno salutis 1477 octava kalendas septēbrias.

---

(1) Fu il Proliano nativo di Balvano, paese in Princ.ᵗᵒ Citer.ᵉ

(2) Il Giustiniani crede che sia scritto patricio invece di petrucio.

Nelle altre nove carte sino a tutto il dritto della penultima sonovi 15 Tavole astronomiche con numeri in abaco diligentemte impressi. Nel rovescio della carta penultima e nel dritto dell'ultima (essendo bianco il rovescio di questa) la stampa termina di nuovo in carattre rotondo e franco-gallico. Nella detta ultma carta vi è prima il "Registrum Quaternorum" a due colonne: indi di nuovo ℭ Finis. e in sotto a tutto vi è il nome dello stampatore in carattere franco-gallico: Henricus Alding.

Devesi quì notare che detto Registro, non essendo ancora la segnatura messa in uso nella stampa, è fatto col segnare le prime parole delle prime quattro carte di ciascun quaderno, e non per via di lettere come si usò nè tempi posteriori. Nella presente edize iatanto invece di essere i fogli di stampa tutti quaderni (e sono in essa quattro) come è detto "Registrum Quaternorum", ve ne sono due ~~che sono due~~ che sono terni, onde l'opuscolo viene in tutto costituito da carte 44 —

Di questa edizione, come si può vedere in Giustiniani, vi sono due impressioni fatte da Alding nello stesso anno 1477, che presentano qualche diversità di poco rilievo e che sono piuttosto modifiche del primo tiraggio, facendo supporre che lo stampatore dopo esaurito detto primo tiraggio avesse conservato la composize de' caratteri e con pochi cangiamenti ne avesse eseguito un secondo. Quella delle due che si crede la primitiva è di carta d'inferiore qualità, si compone di carte 42 con versi 26 per pagina, cioè carte 33 contengono l'opuscolo e la rimanenti le Tavole astronomiche, e prima di dette Tavole vi è:

Finis huiꝰ opuscoli ꝓ magistꝝ Hinricũ (sic) aldyng: Parthenope

impssum. anno salutis 1477. octaua Kalendas septembrias accuratissime.

Il nro esemplre di cui abbiam di sopra data una descrizne più estesa di quella di Giustiniani, è simile a quello della Bibl. Nazionale proveniente da' quattrocentisti del fu Delfico.

È la sola edize conosciuta fatta in Napoli da Alding: si dica esservene un'altra non veduta sinora da alcuno.

[illegible]

Lucius Antonius Petrus lege princeps municipij lucensis, est honestus, gratus, grauis, plenus officij, verus plane vir. et ut virtutibus, ita etiam fortuna, si quid simus, sic prorsus, ut nostri ordinis, obseruet neminem diligentius. quare et ut meum amicum, et ut etiam dignum amicitia tibi commendo. cui quibusque rebus commodaueris tibi profecto iucundum, mihi certum erit gratum. Mediolano idibus Januarij, MDXXXV.

Christiani Proliani
Opus Astronomicum.

[illegible]

¶ Christianus Prolianus balbanensis Celebri viro Antonello patricio Ferdinandi regis Secretario. S. D.

Cum multa Antonelle vir optime poetas legenti passim occurrant. quoꝝ sensuꝫ sine astrologiae cognitione nõ facile haberi potest: p̃cipue ꝓpter ortũ & occasum signoꝝ. quib⁹ illi in describẽdis temporib⁹ utunt̃. Egere mecum liberi tui ut illis q̃ possem breuissime celestium signoꝝ cognitionẽ aliquã traderem. Quos ego cum bonaꝝ artium flagranti cupiditate teneri anim aduerterem. Institui tam iusta petentib⁹ pro viribus morem gerere. p̃sertim cum eos tibi filios esse intelligerem: viro optimo de me merito: & omniũ bonaruꝫ artium splendore fulgenti: Cui ego & corporis & ingenii vires uitamq; ipsam. uel siquid uita maius habeo me debere fateor. Quid enim essem? aut que naꝫ Christiani sors esset: nisi ĩ amplexu & quasi sinu tuo quieuissem. qui tam ingenue ac tanta cum charitate meis necessitatib⁹ opitulatus es. ut tuo fauore nõ solũ ab angustiis emerseriꝫ: veꝝ etiã (ut re ĩdicat̃) regi ñ parum gratus factus sim. Cui⁹ stipendio ut vitam ducam tu solus fecisti. Quãobrem difficile esset xp̃iano tibi aut cuiq̃ tuoꝝ quicq̃ negare. Illud tñ nõ parum molestie animo meo ingerit: q͏ non is sum qui voluntati tuoꝝ natorũ (ut par esset) satisfacere possim. Ne tamẽ in his que ex me p̃stare poteram mihi voluntas deesse videret̃: Ioannis de sacrobusco uiri in astrologia p̃stantis speram illis declarare institueraꝫ

Sed mox consilii me mei penitere cepit. Est enim ea ꝑplixitate atq̧ difficultate vt ingenia tuoꝝ natorum q̃uis acutissima nõ tamen illius opere qđ cupiebant breui assequi potuissent. cum variis facultatibus per hec tempa inuigilent. Quãobrem regulas quasdã ysagogicas & compẽdia ad astrologiã breuissima quã-tum ad ip̃am sperã & planetaꝝ theoricã attinet illis lucubraui/ Verum priusq̃ spere planetaꝝq̧ theorice materiã aggrediar: nõnulla de vniuersa mũdi machina: & quatuor element‹ aperui. A quibus ad ea que sequuntur aditus facillimus esse videtur. Post sperã uero nonnulla de distantiis sperarum orbiumq̧ a centro terre incipientibus ac stellarum: quas erraticas appellant simulq̧ fixarum cuiusuis magnitudinis cuꝫ suis dyametris z orbibus ad ip̃ius terre semidiametꝝ & superficiem circumferentialem proportionabiliter comparata sit. Et demũ per miliaria geometrica omnia resoluta & bene conmensurata comodissime tradidi. Que omnia potius variis undiq̧ doctrinis excerpens & multis dispersa locis colligens q̃ proprio ingenio veluti nouũ quoddam opus meditans. Quid enim in re tanta nouum excogitari aut dici potest: Quod (ut ille ait) dictum non sit prius. Spero tamen & liberos tuos & alios qui meam hanc lucubraciunculam legerint inde vtilitatem non paruam & delectationem assecuturos. Que si aliquibus proderit: tuũ id filiis acceptũ pocius q ad rẽ hãc hortati sit q̃ mihi referat̃. Sꝫ nescio cui melius h° opusculũ dedicarẽ q̃ tibi: tũ qa tuoꝝ natoꝝ noĩe editũ ẽ: tũ qa null⁹ in ytalia viuit q meli⁹ te ip̃o de oĩ lr̃aꝝ gñe mereatur.

Quamobrem dignus es cui omnes p̄stantium ingeniorum labores dedicentur. Accipe igitur breue hoc astrologie compendium Quod si tibi laudē mereri aliquam videbitur: Tuis natis legendum exhibe. quos vna tecum deus optimus maximus sospites in terris diutius esse velit.

Aurelii pontificis matoranensis Carmen

Cernis ut hic breuis est: sed habet tam multa libellus
Quilibet ut magnum dicere possit opus
Qualia sint elementa & qua forma: ordine mōstrat.
Precipua intra se spera quot astra tenet
Quot numero spere: quanta his distantia centro
Inter se quantū circulus omnis abest
Quo fixa insidunt: quo erratica sidera coelo
Quanta sit et terre portio quanta globis
Iungit̄ ut lune sol: voluilunia que sunt:
Vt facie opposita sidus vtrunq; micat
Plurima preterea medicis optanda sophisq;
Feci hec qui christum noīe req; sequor
Sed neq; fecissem nisi qui fouet ardua cesar
Fernandum placidam sponte dedisset opem.

¶ Incipit prima pars et capitulum primum de totius orbis generali diuisione.

P

Ostquam naturalium rerum omnes cause a phylosophantibus vere ac subtiliter quantum fieri ab his potuit perquisite fuerunt. Vniuersum orbem in duas diuiserunt partes: In ethereã scilicet & elementalem. & harum quelibet multas partes principales habere uoluerunt. Nam elementalis cuius qualitates nos cetera q̃ generabilia magis imutant: in q̃tuor partes maxime diuidit. quia terram aquam aerem & ignem: & i de cuilibet eorum substantialem formam tribuerunt per quam in esse reponit & formaliter differt. Is etiã orbis est terminata quantitas atq̃ figura: quia omnium rerum natura constantium positus est terminus augmenti & diminutionis. ¶ Preterea his figura debetur per quam melius conseruatur in esse: & suas operationes abilius producat: Et hanc spericam esse voluerunt. Illis etiam debentur manifeste & occulte qualitates. cum a manifestis eorum qualitatibus exteriores sensus inmutantur. et ipsorum occulte qualitates et omnium naturalium mixtorum. Similiter p sensus et intellectum comprehenduntur. Hec etiã omnia locum & situm habent. Quia unum elementorũ

alterum locat. Et ſi ad certum celi punctum compa
rentur: etiam ſitum habent Quia aliqua ſublimiora
et alia inferiora. Et vna ipſorum pars eſt dextra et al
tera ſiniſtra. Et quedam uero eſt anterior pars que/
dam uero poſterior. Sed pars etherea a theologis ab
Aſtrologis et a phyloſophis diuerſimode eſt diuiſa.
¶ Nam ſacrarum litterarum ſcriptores preter celos
mobiles: vnum etiam prorſus & empirreum inmobi
le iudicarunt. In quo & deus et omnes beatorum ſpi
rituum ordines continentur. ſicut alio loco ſatis cla/
re Theologi monſtrarunt. ¶ Aſtrologi uero nouem
celos diuiſerunt: quibus omnibus motus ſpecie diffe/
rentes tribuerunt. ¶ Horum autem celoruꝫ quod ſu
premum eſt primum mobile appellatur: Quod in
velociſſimo motu omnes celeſtes orbes ab oriente in
occidens ſupra eoſdem polos circumducit. ¶ In hoc
autem nono celo nulle ſtelle manifeſte apparent. quã
uis omnium ſtellarum maior in ipſo vis ſit & inferio
ribꝰ tradita. ¶ Octauum celum quod ſtellis fulgen/
tiſſimum apparet diuerſorum polorum poſitõe duo
os motus habet Alterum ab oriente in occidens quo
a primo rapitur mobili. ¶ Eſt ſibi etiam alius motꝰ
ſupra polos ʒodiaci quo ab occidente in oriens circum
fertur in centum annis gradu vno et in triginta ſex
milibus annorum ſuam totã circuitioneꝫ ꝯplet quaꝫ
Plato magnũ ãnũ appl'lauit. Poſt hũc ẽ orbis ſaturni

qui a primo mobili ab oriente in occidens rapitur. Et postea in annis triginta ab occidente in oriens motu proprie sue intelligentie circumfertur. De hinc est orbis Iouis cui primum est motus raptus etiam ab oriente in occidens Et inde est sibi proprius motus ab occidente in oriens in annis xii. ¶ Postea est mars q etiam cum reliquis ab oriente rapitur in occidens. & proprio motu circumducitur ab occidente in oriens. in annis duobus cum dimidio. ¶ Postea est spera solis que etiam rapitur ab oriente in occidens. Sed proprio motu mouetur ab occidente in oriens in vno anno c⁹ mot⁹ manifeste mag appreheditur cum ab ipsius motu accipiamus: & annos & menses item & dies & horas. ¶ Postea vero est venus · deinde mercurius qui cum sole q̃si similes mot⁹ hent. ¶ Vltimo in ordine celestium corporum est luna. cuius est diurnus motus raptu primi mobilis. ¶ Dehinc est alius mot⁹ sibi proprius ab occidente in oriens in xxvii diebus. & horis octo. Et hec est de supercelestibus corporib⁹ scdm astrologos generalis consideratio atq diuisio.

¶ Tercia est de celo consideratio que pertinet ad philosophum qui octo tantummodo celos denumerauit incipiens a stellifero cuius duos motus esse voluit alterum ab oriente in occidens supra polis mundi Et alterum ab occidente in oriens supra polis zodiaci. Neq ppterea motus isti sunt contrarii qa sut differetes

& notabiliter ad distantes polos fiunt. Ceteris aũt in ferioribus speris debentur mot9 ut paulo ante dictũ est. ¶ Quare concludendo dicat̃ q theologi conside/rant celestium corporum naturas & motus pro quanto sunt adeo producta & tanquam ipius instrumen/ta hec inferiora mouent. et ad suos fines disponunt. Sed astrologi neq celi naturam neq a quo efficiente dependeant nullo modo animaduertũt. Nor eniȝ ad hec sua consideratõ transcendit: sed bene cõ..derat astrologus celorum motus atq singulos iporum effec/tus. Sed phylosophi nullum celorum princip..um eẽ voluerunt q̃uis in conseruando a primo efficiente dependeant:.. tantũmodo considerat .otus celi. Item lumen et ceteras qualitates quibus mouent̃ operant̃. et agunt in hec inferiora. ¶ Sũt p̃terea phylolophantes nõnulli huic sentencie de cõtinuitate z cõtiguita/te sperarum celi & elemẽtoꝝ nõ modicũ plurib9 disceptatõib9 adũsantes: vt si elemẽta primo que inter celi partes cõtinent̃ nõ uere cũ celo sit cõtinua. Seq̃t̃ q neq uere rotunda appellari deberent̃. Magn9 Albertus coloniensis cui9 doctrina quiscit intellect9 & spiritus pabulat̃. Rñdit q elementoꝝ omnium & cuiuslibet celestis sp..e est vere cõtinuitas. Sed ipsoruȝ formatorum continuitatem dicere possumus seperare. Quia omnia que inter elementum et celum co...nẽt sunt uere contigua. Qꝝ autem materia celi eiusdem speciei sit cum materia istorum inferioꝝ z ut ab ea specie differẽs sit: maxĩa ẽ int̃ phylosophãtes discẽsio.

Nam phylosophantium quidam voluerunt ꝙ celuȝ esset pura forma et alii ꝙ esset pura materia. Et quidam melius atꝗ preclarius phylosophantes uoluerūt celos esse ex materia & forma compositos & ꝙ ipoꝛuȝ quodlibet ita naturalit̃ circumducatur. sicut etiam elementa sursum deorsumꝗ mouentur. Nam intelligentia cuiuslibet suas particulares operationes perficit & cōplet. Sicut & nauta qui omnia que ipi naui conueniunt: pluribus motibus circumducit tanquaȝ ita se habeat nauta ad nauem : sicut intelligentia ad orbem . cui pro motu & ceteris suis dispositionibus conuenit Et hec dicta hoc in loco sufficiant de totius orbis generali diuisione.

Capitulū secundum p̄me p̄t̄ de terre diffinitiōe et ipsius multiplici diuisione sequitur

QVia doctrina quelibet ordinaria semper ab vniuersalioribus incipit. & ad particularia maxīe terminat̃. Si p̄terea causas habuerit nō ꝑfecte sciet̃ nisi etſ ipoꝝ cāe sciāt̃. Iō z p̄mū h:: ab vniuersaliorib⁹ sit īcipiēdū. Si p̄terea cās habuerit et ꝓpinquas ac remotas tantū subtiliter īgrant. q°usꝗ ex vl̄ibus ad primas specialissimas illi⁹ sciētie causas deueniat̃. Neꝗ ꝓpterea lȝ ad ꝑfectā naturalis

effectus cognitionem resoluere causas remotas usq ad primam causam que est deus. sed usq ad causam que naturali considerationi subicitur. ¶ Cum igit elementa sint quatuor et eorum primum quo ad nos terra noscatur eius generales diuisiones inquirantur ¶ Terra igitur est corpus simplex natura frigidum & siccum cuius situs & locus est ut in medio mundi tanquam centrum locetur. & ab aqua circumdetur: nisi quantum ad vitam animantium tuendam obstaret. ¶ Terra enim licet simplex elementum diffiniatur tamen ex materia & substantiali forma componitur inmediate. ¶ Dicendum item q dispositões terre que faciunt pro esse & ipsius duritione sunt frigiditas & siccitas. Preterea tum ceteris elementis grauior sit necesse fuit ut a celi circumferentia essentialiter distaret & tanquam centrum in tocius orbis medio ab extremis equaliter confugiens locaret. ¶ Et quia elementa se inuicem locant & ex ordine nature particularis tota terra cohopiretur ab aquis vniuersalis natura que simplicium elementorum ac etiam omnium mixtorum esse atq perfectionem intendit. Diuina prouidentia factum est ut pars quedam terre aquis discoperta sit. ubi animata omnia generent nutriantur atq longius viuant. Que si aquis cohoperta fuisset nulla animantia in vita persistere potuissent ¶ Terra igitur q diusimode a phis ab astrologis atq cosmimetris diuidat seqntib9 pscrutatõib9 pateat:

¶ Nam phylosophi eam in tres partes diuiserunt. centralem scilicet superficialem & mediam. Inter has enim pars que centro propinquior est frigida & sicca iudicatur. tanquam terre simplicitati amplius sit propinqua. Sed media que est ab ista distantior est frigide complexionis & humide vbi omnes aque que in terre superficie et aere recipiuntur: defluunt. continueque decurrunt. vt inde mineralia que ibi generantur continua ipsarum aquarum defluentia melius nutriantur et crescant. Ibi enim semper & manifeste multa quantitas aquarum continetur Sed terre superficies quam continue inhabitamus. frigide & sicce complexionis ab omnibus graduatur. Hec enim superficies quamuis multum ab aquarum multitudine humectetur. tamen continue a solis caliditate & terre naturali siccitate amplius exsiccatur. ¶ Et ideo tam ratione naturalis complexionis quam etiam accidentalis superficies terre est frigide complexionis et sicce. Frequenter tamen atque plurimum humectatur. ut inde nutriantur et crescant vegetabilia & animalia omnia que ibi necessario continentur. ¶ Astrologi uero terram considerant pro quanto virtutes super celestium corporum operantur. in ipsa neque in superficie tantummodo uirtutes ille recipiuntur. sed usque ad centrum pertingunt. Nam in superficie vegetabilia et animalia omnia generantur. sed in parte centrali. quia frigida & sicca nulla penitus animalia

generant͂:neq generationis aut nutritōis posset ibi es se locus conueniens:nisi quantum nostra christiana re ligio ibi in uentre terre vl'centro damnatorū spiritu um. Cauernosumq locum considerat. Sed in parte media mineralia generant͂.et alia multa que libris a/ ristotilis Alberti & aliorum de mineralibus satis lon ge distinguuntur. Et ideo astrologorum considera/ tio est ratione virtutis & posse celorum ibi operantiū

¶ Alia autem est terre diuisio pro quāto a[illegible]que par tes terre aliquibus celi partibus subiciuntur & illam in quinq zonas diuiserunt. Quia una pars terre cir/ culo artico subicitur. et inhabitabilis est propter fri/ gus cum [illegible] a polo illo distantissim[illegible]est. Et sic mi/ nim[illegible]lla tali loco subiecta multum aut debite calefa cere potest. Secunda zona incipit a circulo artico z ad estiualem tropicuz cancri terminat͂. In qua zona sep tem partibus diuisa omnia climata continent͂. et hec illa que tota a nobis habitabilis est. Tercia zona est a tropico estiuali & ad tropicum yemalem terminat͂. Et qu[illegible] sol super illa loca continuo fertur & dy[illegible]ne trales radios modo supra unam partem & modo su/ pra aliā forci9 inradiat & intēsiorē calorē trāsmittit. Iō ꝑ caloris v[illegible]hemētia reddit͂ ībitabilis:z ī medio h9 zone ē loc9 supposit9 eqnoctiali circulo quē maxīe hī tabilē Auicēna & plurimi voluerūt. Sz hazꝫ oī[illegible]reꝫ alibi v̄itas patebit. Quarta zōa īcipit a tropico yema li vz a capcorno z ad circl̄z poli ātartici terīat͂.quā terre plagā aliq hītabilē z alii ꝑrs9 ībitabilē uoluer͂.

ꝙ ſi habitantes ibi ſunt illi ſunt nobis antipedes. qa plante pedum illorum ex directo pedum noſtrorum opponunt̃. Quorum omniu3 veritas nõ eſt pñtis ſpeculationis. Quinta zona incipit a circulo antartico z ad polum eiuſdem terminat̃. que penit⁹ ſicut prima eſt inhabitabilis ꝓpter exceſſum frigoris & ſolis ab ea maximam diſtantiã. Sunt & ibi aeris diſtemperies multe & turbulentie: que omnia illã partem inficiũt. & eam prorſus inhabitabilem reddunt. ¶ Tercia adhuc terre diuiſio ſcd̃m aſtrologos attendit̃ per virtutes planetarum magis in una q̃ in alia parte influentium. nam ſi climata per effect⁹ in eis apparentes manifeſte attendimus: facile nobis conſtabit quantu3 homines diuerſoꝝ locorum etiã propter uarios celi influxus in uita & in moribus diuerſificent̃. Nã ſeptimum clima & loca omnia que verſus ſeptentrionale3 polũ terminant̃. dominio ſaturni tribuunt̃. attamen cum lune ꝑticipatione. quia propter ſaturni tarditatem & tenebroſitatem Item ꝓpter terre fumoſitate3. z aeris craſſiciẽ hoĩes illoꝝ locoꝝ ſunt obtuſi ingenii & bonaꝝ diſciplinarũ ignari: & quo ad mores impiiſſimi: q̃s natões tartaricas appellam⁹. ꝙ aũt luna cu3 ſaturno ꝑticipat ideo cõꝑtũ ẽ qa homines illi ĩſtabiles ſunt & ſuis volũtatib⁹ uariabiles & ſibi ip̃is aduerſantes ꝓpter cõtrarietatẽ domoꝝ ſaturni z lune: na3 ip̃oꝝ dom⁹ ſunt cãcer & capricorn⁹. Sũt gͦ hoĩes illi⁹ loci fortes colore albi & ad croceũ declinãtes. Albert⁹ magn⁹ ordĩs p̃dicatoꝝ dicit Sextũ aũt qntũ z q̃rtu3 clima ioui attribuiſſe teſtat̃ cũ ꝑticipatõe mercurii. qa in illis regionib⁹ habitãtes ſunt ſapiẽtiores & in

Latine scitas

cibo magis morigerati Itē ābiciosi z lucri cupidi dis/
cordes ꝓpt̄ domoꝝ oppoēm iouis & mercurii. ¶ In
qnto climate sol pticeps ē qa hoiēs qnti z q̄rti clima
tis īgenio clarēt: & oī doctrine genere excellūt. & elo
q̄ntia lepidiores apparēt. Ipi⁹ aūt solis dn̄iū pficit̄ z
maxīe in ytalia qa nr̄o regno sīt aptōres ad procuras
ꝓmtiores & ad rhetoricā ethycā & politicā magis dis
positi. Corporib⁹ ylares & colore splēdētes Sed terci
um fm z primū clima marti subiciūt̄ cū veneris pti
cipatōe: qa ea loca ībabitātes sīt p̄dones viaꝝ inuaso
res fortes: insidiosi & turpi venere ac volupt[illegible]te va/
cātes: qa cū hoīb⁹ z brutī turpi venere cōueniūt. qb⁹
ut āpli⁹ s[illegible]ficiāt potui z comessatō[illegible]⁹ ītēdūt. Ipoꝝ
aūt [illegible]olores sīt crocei z exusti ac ad nigredinē declinā
tes: z signa celi diūsimode īfluūt istī climatib⁹. Etiaꝫ
imagīes celi differēt̄ īfluūt. sup̄ oēs mundi regiōes &
differētes v̄tutes ac figuras cōtribuūt tholeo testāte ī
cēti°. Silr̄ triplicitates z aspect⁹ planetaꝝ f3 diūsa ce
li loca q̄ adiuicē diuersimode se r̄spiciūt & sic īfluūt.
¶ S3 cosmimetre q terrā oēꝫ diligēti⁹ ptiti sīt z eā [illegible]p
tē climatib⁹ diuiserūt q̄ ab oriēte īcipiūt z ad occidē
tem termīant̄ & ī oīb⁹ climatib⁹ ē certa latitudo. qa
ipoꝝ ē mīor u[illegible] āplior latitudo sic clarius apd̄ tholo/
lomeū ꝯperit̄. Permlti p̄terea terrā aliomō diuiserūt:
qa ī asiā: africā: z europā tanq̄ asia toci⁹ terre me[illegible]/
tas sit p l[illegible]neā n̄ dico rectā trāseūtē a septētriōe ī aus
trū. Et plaga illa cōis v̄s⁹ oriēs termīat̄. Reliquā aūt
terre medietatem diuisere in africam et europam.
¶ Pars autem que inter occidens austrum & litus:
meridionale nostri marꝪ mediterranei cōtinet̄: ē africa

Et que huic opponunt̄ inter occidens cum meridiano sinu & septentrionale pelagus occeanū: ē europa. Homines hoꝝ locorū sunt q̄ maxime differentes. Siľr et vegetabilia ac mineralia illorū locoꝝ sunt maxime differētia sicut sensu & intellectu māifeste cōprehendimus. Alii quidē cosmimetre terrā iuxta tholomei sentenciā in pararellos diuiserūt tanq̄ cuiqꝫ porcioni celi certa etiā terre porcio correspōdeat. Nā celum diuidunt certis latitudinibꝰ sub quibꝰ certe terre latitudīes cōtinent̄. Sed quia de his diffusiꝰ habendꝰ essꝫ sermo Ideo de hac terre diuisiōe hic finis īponat̄. nūc aūt de terra concludendo dicat̄ licet terra simplex elementū existat tñ ex materia ꝛ forma cōponitur frigida & sicca & rotunda qm̄ ip̄ius quelibꝫ sup̱ficialis p̱s ad centrū tendit & a celo equaľr cōfugiens reducit̄ ad figurā spericā. cuiꝰ ābitꝰ ē xxiiii: milia miliaria numero q sitꝰ regionū: ciuitatū atqꝫ p̱uiciaꝝ tholomei dimittat̄ noticie.

¶ Capitulū terciū p̄me p̱t̄ de aque diffinitiōe secundum omnes suas species

AQua m̄ľtoꝝ phylosophātiū cōsideratōi subicit̄. nā de ip̄a ꝯsiderāt cosmim tre ꝛ ph̄i Itē astrologi atqꝫ medici omnes. Et ut clare oīa pateant primū qd subāliter sit aqua cōsideret̄: postea etī que sibi p̱prietates cōueniāt. ¶ Ph̄i primo aquā diffiniētes dicūt: Aq̄ ē corpꝰ simpľx natura frigida ꝛ humida cꝰ locꝰ atqꝫ sitꝰ est ut ſm p̱tem circūdet terram. Sed ip̄a tota circumdetur ab aere: que licet purum elementum sit tamen ex materia et forma componit̄

Natura sua est ꝙ frigida sit z humida z ab humili natura disposita ne toti terre supsit ut animata om-nia generent̄ nutriant̄ & viuant. propter hunc finem est terra discoperta ab aquis & aqua scd̄m se totum ē circumdata ab aere. ¶ Phylosophi ergo primū considerant modum generationis aquarum modum etiaꝫ atq ipsorum ordinem quales etiam ab ip̄a in corpor̄ humano effectus proueniant. ¶ Dicendum ergo pri-mum ꝙ aque fontium sunt natura priores q̄ cetere omnes aque. Et ex his defluunt plura flumina que d̄ fluentia in amplam et maximam profunditateꝫ causant mare Si autem flumina recipiantur in loca decli uia e qb[illegible] ffluere nō possint causantur lacus. Hec autem particularius resumendo dicatur ꝙ in cauernis montium ip̄orumq anfractibus cum ibi plurima fri giditas dominet̄ ab ipsa loci superfluente frigiditate fit aeris in aquam conuersio. Et ita est in montibus ī desinens aquarum generatio. et per consequens con-tinuus aquarum defluxus ad yma. Sed flumina fon-tes & maria diuersificantur in proprietatibus & na-turis suis ratione ortus locorum in quibus primum generantur. Item accipiunt proprietatem a locis. in quibus etiam recipiuntur. Cum siquis inquireret quomodo maria salsescunt cum ex aquis dulcibus generentur. Quidam dixerunt ꝙ partes terre cum a-quositate conmixte salsuginem generant ꝙ si maior fortiorq conmixtio fieret causeretur amarum.

Sed verior salsuginis causa est Quia a forti calidita-te solari fit partium subtilium aque resolutio & euaporatio. exquo remanens: salsum redditur.

¶ Preterea dicunt phylosophi q̃ uapor ille eleuat⁹ ex aqua qui nubis formã obtinet: cũ in media aeris re gione suscipit̃: varias recipit dispositões s^m materie diuersitatẽ & caloris siue frigoris dispositionẽ. Ita q̃ principale factiuũ istaꝝ impssionum ẽ solis caliditas & etĩ aliorum planetaꝝ virtus siue potestas. Sed pti cularis cã factiua est aeris copulatio & loci pticularis dispositio. A quibus generant̃ mixta inpfecta: sicut pluuie niues & grandines e quib⁹ vegetabilia oĩa nu triunt̃: et crescunt. Ex cuius aque operatione & excel lentia: Talesmilesius cũ iuuamẽta vtilia ipius aque: diligenti⁹ cõsideraret ipam primũ omniũ reꝝ princi pium esse voluit: quia terra & oĩa mixta ab ipa aqua alunt̃. & etiã cũ composito tanq̃ efficiens & forma re/ cipit̃ tanq̃ si esset factiuũ et formale pncipiũ ¶ Pre/ terea forte qui eo tempore phylosophari ceperũt nep tumpnũ tridentem fere dicebant quasi trium geneꝝ differrentium dominium accepisset. Quia fontium: fluuiorum ac marium. ¶ Multa quoq̧ alia dignis/ sima tribuerunt aquis tanquam & si aliquod diuinũ numen ab ipsis crederetur. Nam & si ipa aqua duris corporibus inmisceatur ea mollescit: Et ipsa quando q̧ fluere facit. ¶ Cosmimetre primum considerant aquas in diuisione ad terminos quos trãsgredi nemo tute potest Et etiam in diuisione ad particulares ter minos qui maribus fluminibus lacubusq̧ debentur. secundum varias & differentes locorum dispositioẽs Nam ex parte occidentis sunt herculis gades. Ex ori entis vero terre ac gades allexandri. Ex parte autem meridiei & septentrionis sunt certa & incognita loca

que transgredi nemo tute audet. Maria enim quecumque post mediterraneum nostrum a gadibus herculis ingrediens: vno nomine occeanum appellatur. nisi quantum per cardinem orientis occidentis septentrionis & meridiei compositis nominibus distinguuntur ut occeanum mare orientale vel occidentale etc. Quenam: insule: sinus: promontoria et litora maria describant. non est hic narrandi locus. Similiter & si fluuiorum: ora: situs: originesque & eorum reflexiones ac lacus qui inde causantur: hic declarare voluissem: tediosam pocius quam breuem & benignam materiam ascriberem. ¶ Astrologi vero motus & dispositiones aquarum quam studiose considerant: primo ad sensum nos manifeste comprehendimus quod secundum lune motum tumet & sepius aque detument. Item crescunt atque decrescunt Vnde quando luna mouetur ab oriente & fertur versus meridianam lineam motu diurno ab oriente motu primi mobilis tunc incipiunt aque tumescere. & quando mouetur a meridie quod est a loco medii celi versus occidens incipiunt detumescere. Similiter quando mouetur ab occidente ad angulum medie noctis incipiunt aque tumescere & mota luna ab angulo medie noctis ad oriens iterum detumentur. Vel hec considerentur secundum quadras ipsius lune. Item etiam velocius tardiusque mouentur. ita quod quandoque vix suus motus manifeste percipitur. ¶ A celo preterea & maxime a luna tribuuntur singulis aquis virtutes occulte atque manifeste quarum effectus sunt admiratione dignissimi vt in naturalibus sufficienter monstratur. ¶ Luna etiam secundum diuersitatem signorum celi siue locorum in quibus ipsa recipitur vario modo influit. Nam per aspectus quos ad ceteros habet planetas diuersimode operatur

Preterea dicūt phylosophi ꝙ in locis septētrionalibus ꝑ nimia frigiditate fit cōtinue ex aere in aquā cōuersio: qua maria septentrionalia maiora facta in meridionalia & decliuiora loca semꝑ decurrunt. Sed iuxta meridionalē plagam dicit Albertus ꝙ aqua illa q̄ ex vapore fit cōtinue exinde in aerē resoluit: exquo iteꝝ ac successiue in aquam fit cōuersio. Qua propter reseruat cōtinua & successiua omnium elemētoꝝ gn̄atio. Sicut enim fit cōuersio aeris in aquaꝫ & aque in terram: sic et de ceteris elementis que se inuicem generant atq; corrumpunt vt clare Aristotiles libro physicoꝝ declarat at alibi ubi patebūt cause manifestaꝝ & occultaꝝ qualitatū ipsarum aquarum.

Capitulū quartū prime partis de aeris diffinitione secūdum omnes eius partes

AEr phylosophoꝝ Medicoꝝ atq; Astrologoꝝ ꝯsideratōi subicit. ꝑpterea diffinietes eius ꝓprietates differētes ratōis causas attribuunt. Vniūsalis namq; aeris naturā ut ph̄i volunt hac diffinitōe complectit. Aer ē corpus simplx naturalr calidus & humidus cuius leuitas ē cōpatiua ipsius & aliorum. & eius locus est vt circumdet aquā. & circumdetur ab igne. Hec sunt dispositiones que aeri naturaliter conueniunt. Nam & si quandoq; ei9 dispositiones alterantur: hoc equidem uel a causa accidentali: aut a dispositione humili nature continget

Nullum etenim est elementorum quod tam facile a causis calidis frigidis siccisue aut humidis comutetur sicut aer qui propter sue substancie modum omnem recipit inmutationem. ¶ Astrologi primū quorum sentencie diligentissime sunt & animaduersione dignissime. voluerunt ꝙ saturnus cultui terreo dominetur Qualis enim est saturni virtualis copulatō frigiditatis. & siccitatis. effectiua: talis est ip̄ius terre actualis complexio. que ab omnibus philosophantibus naturaliter frigida & sicca graduat̄. ¶ Luna vero dominatur aquis quantum ex parte copulationis: vel complexionis earum. Item dominatur in ratione motus fluxus atq; defluxus etiam incremento & diminutione ipsarum. ¶ Ceteri autem omnes quinq; planete aeri dominantur. ip̄mq; diuersimode disponunt. Quia Iupiter in caliditate & humiditate quam hab3 ipsumq; temperatum reddit. ¶ Sed mars in caliditate & siccitate estuosius ipsum calefacit atq; desiccat. Ita ut ratione caliditatis fit potens resoluere z ratione siccitatis amplius penetrare. Sol etiam aerē calefacit & desiccat. quare ip̄m calidum & siccum reddit. non tamen extuose sicut mars. ¶ Venus aute3 ipsum temperat infrigidat & humectat. Sed mercurius diuersimode ipsum disponit secundum ꝙ ip̄e diuersimode disponit̄. ¶ Vnde qualis naturalis qualitas planetarum dominatur aut graduat̄ talis z ip̄i⁹ aeris substantia cōmutatur. ¶ Q autem aliquando sursum deorsumq; ad cauernosa loca ferat̄: h° ab vr̄i natura cōtigit que loca vacua facili⁹ aere q̄ alio q°uis elemento replere facilius atq; comodi⁹ & vtilius pōt.

Aer etiam ꝑ animatoꝝ & inanimatoꝝ generatione atq̧ mixtione: est plurimū necessarius. Item aerē intrinsecus corpora oīa ī multa etiā viuentia ꝑ inspirationē ipm̄ attrahunt: & ab eo refrigerātᷣ tanq̄ corpus illud alimentū inde trahāt. Item prestat iuuamentuꝫ vt corpora mixtoꝝ scꝫ rarificentᷣ etiam & humecten tur subtilientᷣ & leuigentᷣ. ¶ Hec autem dispositōnes naturalē aeris complexionē sunt sequentes. Sicut eniꝫ contingit ꝙ aer a manifestis magis qualitatib⁹ conmutatᷣ. Ita pariter etiam ab occultis. Et sic etiaꝫ pestis & multa morborum genera contingūt. qđ pro occultis aeris dispositōibus hētur. Cum eniꝫ aeris substantia corrumpitᷣ in se uel ꝓpter vapores malos et sibi conmixtos: ita calidior frigidior humidior uł siccior factus: uel aliter occulte disposit⁹ corpora inmutat: que continentur in eo & suis qualitatibus ipsa afficit. ¶ Preterea oportet scire ꝙ aer secundum suas partes multipliciter diuiditur: et in suis partibus diuersimode graduatur. Quia pars aeris inferior ē calide complexionis tam naturaliter q̄ etiam accidentaliter. Vnde de naturali aeris complexione paulo ante dictum est. ¶ De accidentali autem est aliud dicendum Nam a caliditate radiorum reflexorum a terra aer accidentaliter calefit & a vaporibus eleuatis ab aqua accidentaliter humectatur. Sed pars aeris superior. Quia propinquior solis caliditate & ignis similiter plurimum calefit & esiccatur. & quasi etiaꝫ ī cōplexione ignis similis creditur & ibi generantur comete stelle cadentes & alie omnes impressiones ignee. ¶ Sed pars aeris media per antiparistasiꝫ hoc est per

contrarii iuxta positionem frigesit:& humidior red/
dit. Quia omnia fugientia extremas q̄litates cōtrari
as:accentrata postmodū in suis qualitatibus fortiora
redd unt. Et ex hoc omnes impssiones frigide z humi
de ibi generant· vt pluuie niues:grandines:z similia
¶ Fuit itaq; etiam necesse ut partes aeris diuersimo
de disponerentur. & in suis qualitatibus differēter ef
ficerētur propter actiones nature diuersimode inten
tas. Et Quia entia omnia naturalia diuersimode si
bi ad inuicez subministrant. necesse fuit ut simplicia
elementa mixtorum compositionem ingrederentur.
& ipa iutrinsecus uel extrinsecus disponerent secun/
dum necessitatem ipsorum. ¶ Inferior etiam aeris re
gio est viuentiū omniū & maxime animatorum lo/
cus & euentacio. etiam magis confert aer viuentibus
quā cetera elementa. Sed regio media fuit necessaria:
vt sua frigiditate omnes metrologice ipressiones hu/
mide generentur. A quibus necessarium est: ut terra
humectetur. & fertilis reddatur. Etiam in suprema
aeris regione pro generatione:& nutritione mixtorū
generantur exalationes sicce & ibidem igniuntur. a
quibus inferiora ista calefiunt. Est & etiam ipius ae/
ris secundum partium leuitatem magis & minus cō
sideratio habenda. Nam pars que terre ppinquior ē
omnium partium grauior habetur. & quanto a terre
superficie distantior:tanto leuior. cum naturaliter q̄
leuiora sunt sursum tendant:grauiora vero deor/
sum. ¶ Ex quo sequitur q; aues qui eorum natura
altiora aeris loca appetere solent. Ideo non magis atq;
magis ascendunt. non q; appetitus volandi & eorum

vires non suppetant. sed ratione multe raritatis & le/
uitatis aut subtilitatis ipi9 summe aeree regionis nul
lam alis volantium auium resistentiam atq3 auxiliu3
aer ipsis prebere potest. Dicit etiam Albertus q sic
et animalia propria inuenta que a phylosophis dinu
merantur infinita prope numero aerem mouentia q̄
pro esse & pro generatione mixtorum natura produx
it. vt in eo plures loci & nature atq3 suarum qualita
tum perspicerentur. ¶ Et hec de aeris qualitatibus
& ipsius esse dicta sufficiant.

¶ Capitulum quintum et vlti mum huius prime ptis de ele mento ignis et eius esse.

i. IGnis tam phoꝝ q̄ medicoꝝ & Astrologoꝝ
cōsiderationi subicit. Quia phylosophi cō
siderant ignem cū sit elementū simplex &
mixtoꝝ omniū z maxime pfectoꝝ cōpositōe3 ingredi
ens: a quo mixta omnia z cāliter & accidētalr dispo/
nunt scdm q ignis agit in ea: Vel aliter ipa mixta
disponit. ¶ Medici autem considerant ignem vt est
materialis pars mixtorum & suis manifestis qualita/
tibus mixtum alterat: & inmutat. Quia ignis subtili
at: mixta leuificat: & pro fortitudine actōis sue mag
alia elementa permiscet: & ea mobiliora reddit. Sed
Astrologi aliter ignem cōsiderāt. Quia ignis elemē
tum est supremū a virtuali dispositione celi pductū

tanquã ab vniuersali quadã celi natura elementa om
nia generant̃. quibus forma: locus: & differens cuiq;
eorum modus actionis attribuit̃. ❡ Ignis aũt est ele/
mentum naturaliter calidus & siccus ac ceteris elemē
tis magis spirituosus. Cui9 locus est ut circumdet ae
rem: & a concauo lunaris orbis contineat̃. ❡ Elemen
torum duo sunt materialia multũ & sensu cõphen
sibilia. sicut terra & aqua. Reliqua vero duo sũt mag
spirituosa. nec horum duoꝝ materia est a nobis ma/
nifeste sensibilis. cum ignis adeo sit spirituos9 ut ma
gis forma q̃ materia esse credat̃. Sibi p̃terea spiritua/
les forme conueniunt. quia caliditas & siccitas. exquo
locus sibi eminentior: & magis suprem9 debetur. qua
re sub celi concauo contineẗ. ❡ Omnium preterea ele
mentorum naturalis figura debet esse sperica. quod
ratione & exemplo probatur. ❡ Primo figura speri/
ca est ceterarum omnium figurarum perfectissima ꝛ
cetraꝝ omniũ nobilissiã ysoperimetraꝝ. quia ei9 cir
cuitionis capacissima. & cuiuslibet sperici partes sunt
sibi ad inuicem magis propinq;. Quare spericum se
ipsum melius conseruat & melius ab extrinsecis tueẗ
vt exemplo probari potest. in architectura. nam tur
ris rotunda melior ac securius q̃ plana a bombardis ꝛ
aliis tueri potest. ❡ Ceterorum autem elementorum
formam ex ordine sue nature dicatur debere esse spe/
ricam. nam elementa leuia secundum omnes sui par
tes ad celum essentialiter tendunt & ibi confugientes
fiunt sperica. Sed grauia cum a celo essentialiter au/
fugiant: in medio necessario rotundantnr. Hec etiã
nobis alio nomine suadentur: & exemplo. Stelle fixe

cum oriantur prius orientalibus q̃ occidentalib9 ter
re rotunditatem comprobant. Si quis etiam e ſepten
trione in auſtrum permeauerit. ſemper polus ſibi de
cliuior ante ipſum eleuaretur. & alter ſibi oppoſitus
deprimeretur tanquam terra ex omni parte rotũdi/
tatem haberet. & per conſequens tota quodamodo ſpe
rica iudicetur. ¶ Hoc idem de aqua perſuadere exem
plo ſatis eſt facile. ¶ Si oculus naute ponat̄ in ſum/
mitate arboris nauis tunc videbit locum uel ſignum
in litore. ꝙ ſi oculus poneretur in puppe nauis vix
uideret ſignum poſitum prope ipſum & huius cauſa
non eſt alia niſi aque maris intumeſcentia. ¶ Item
partes aque cum ſint homogene eandem cum toto ra
tionem habent. Sed quelibet pars aque ſparſa in ali/
qua parte ad rotunditatem tendere ſolet: & per conſe
quens tota aqua rotundabitur : vt argumentationis
via probari poteſt de parte & toto: vt ſi de quo min9
ergo de quo magis. ¶ Redeundo ergo ad propoſitu3
ignis & aer non ita ſuis terminis conſtant: ſed figurã
tur potius a figura continentis. Ideo non ita conſtat
de iporum figuratione: ſicut de aqua & terra. ¶ Sed
quantum ex natura dicit Albertus ꝙ ignis & aer ſi
a ſuis partibus totis ſeperarentur: ita rotundarentur
ſicut etiam aque partes rotundantur. ¶ Nunc autẽ
ad inquirendum ſitum & naturam elementorum: &
que principalius illis conueniant. ¶ Elementa eni3
ſimplicia que mixtorum omnium quatuor ſunt: pre
cipue diuidenda ſunt ſm conbinationem quatuor ac
tualium qualitatum que reperiuntur in eis. nam ig/
nis eſt calidus & ſiccus. ¶ Aer calidus & humidus.

¶ Aqua humida & frigida: postremo terra frigida & sicca. ¶ Caliditas autem & frigiditas. Item humiditas & siccitas quia sunt inmediate cõtraria ĩ nullo subiecto compati se aliquo modo possent. Necesse preterea fuit ꝙ si vna istarum qualitatũ in summo vni istoꝝ elementorum conueniat. Altera sit nõ summa sed multo remissior. vt si ignis summe sit calidus nõ tamen summe est siccus. Et si aer summe sit humid⁹ non tamen summe fit calidus. Et si aqua summe frigida non tamẽ summe humida. Et si terra summe sicca nõ tamen summe frigida. Ideo necesse fuit ꝙ elementum celo propinquius & a motu & a lumine ac potentiali celi caliditate subtiliret̃ leuigaretur ꝛ summe calidum redderetur. quem ignem dicimus. Sed elementum a celo paulo ante distantius non potuit eẽ summe frigiduꝫ ne due qualitates maxime contrarie mediarentur. Neq̃ summe siccus. quia horum duoꝝ elementorum summa siccitas omnia inferiora mixta corrumperet. Quare necesse fuit ꝙ aer summe humidus esset. & cum remissiori calore Sed aqua cum esset distantior a fonte caloris & minorem caliditatem participet. necesse fuit vt frigida esset. Et quia mobilis atq̃ fluxibilis redditur ex hoc magis humida. ¶ Terra postremo cum sit a celo distantissima & motus ac celestis calor: & lumen ad medium tocius orbis conueniant: & omnium radioruꝫ ibi plurima fiat reflexio necesse fuit vt tale elementum terreum siccius redderetur. Et sic omnia elementa locantur & numerant̃ inter se dictis proportionibus ac gradibus qualitatuꝫ ¶ Similiter etiam in modo substantie proportioneꝫ

inter se habere videnť. cũ aqua decupleť ad terrã .& aer decupleť ad aquam.& ignis decupleť ad aerem.& per hoc phylophantes significare voluerũt ꝙ si pugil lus terre ad decuplũ rarefiat eadem raritas & terre & aque cõueniret. Siłr si pugill9 aque rarefieret ad de/ cuplũ. tũc & aeris & aque cõsimilis esset raritas. pre ter si aeris pugill9 ad decuplũ rarefieret consimilis & aeri & igni raritas cõueniret. tanquã per h° phyloso/ phãtes voluissent ꝙ vni9 elemẽti quãtitas ad aliã de/ cuplerẽť. ¶ Quidã ꝑterea phylosophãtes dixerũt ꝙ a celo multiplicať quedã latitudo vniformiter diffor/ mis cui9 virtualis basis est in celo: sed conus ẽ in cen/ tro terre. Vñ pars que celo est magis ꝓpinqua ẽ fac/ tiua ignis. & ipius conſuatiua. Pars aũt h9 latitudi/ nis a celo aliquanto distantior ẽ in ṽtute sue actionis delilior. & factiua elemẽti aeris z siłr eiusdẽ cõseruati ua. Pars autem distantior quia in ṽtute sue actionis est debilior generat elementũ aque frigide cõplexiõis & humide. cuius ṽtus est vt in eo loco aquã conserua re debeat. In loco autem a celo maxime distãte ṽtus celi debili9 defluit vt in terre suꝑficie: que frigide & sicce complexionis existit. & ibi ꝑinde animalia om/ nia generantur. conseruanť & postea suo pariodo ad mortem terminãtur. Cũ omne quod est genitum ve/ nit ad interitum. Ignis autem loc9 nulli9 cõseruatĩe virtntis conueniens essepotest. nam quia calid9 & sic cus & etiam summe rarus: nec ad generationẽ nec ad cõseruationẽ: nec ad ista cõtinendum sufficeret. Et si quandoꝗ a multis philosophãtibus dictum sit: ꝙ sa lamãdra viuat in igne: id fortasse ea ratõe tradiderũt

Quia cum salamādra sit frigide complexionis z sicce tūc ignis caliditatē pateretur & sufferret? Sed quo nā pacto non adureret: aut aufugeret suum extremum contrarium. ¶ Vnde omnis phisica ratio nobis mag persuadet ꝙ nullum animal generat in igne: neq nu triri neq inhabitare ibidem posset. ¶ Et quoniam ignis est tanquam omnium elementorum aliorum forma atq mixtorum omnium principale factiuum Ideo plurium diuersificat. ſm diuersitatem subiecto rum: in quibus ipse recipit. Nam si in terra suscipiat dicit carbo vt ignis de celo cadens. Si autem recipit i aqua in subiecto aqueo dicit flamma uł flamme9. Sz i[illegible] aere susceptus dicit lux. Quodlibe[illegible] aūt istoruz tri um modorum ignis est: factiuus mixtoꝝ & sic intri seca forma atq perfectio disponit ꝙ vita animantiū in actionibus eorum ſm ipoꝝ necessitatez in vita du randa existant. ¶ Perq̄ multe alie magis particula res elementorum rationes essent mihi inquirenti i na turalibus amplius atq subtilius ꝑquirende. Sed qm̄ impn̄tiarum temporis ociuz minime impartit: Id[illegible] generalia ista hoc in loco pro prima hui9 libelli ꝑte de elementis & tocius orbis generali diuisione dicta sufficiant.

¶ Hoc est primordiale et preambulū capitulū de noticia quarūdā propositionū geometrie que sūt necessarie pro spere declaratione.

Quoniā nisi reꝝ nomina & pri⁹ termī specu lent̄: quisq̄ disciplinaꝝ eruditiōe carebit. ea igit̄ pro ipius spere & huius noui tractatus declaratōe p̄cedende sint hec vniuersales geometrice ꝓpositiones. vꝫ. ¶ Punctus est cui pars nō est. ¶ Linea est longitudo quedā sine latitudine & ꝓfunditate a duobus punctis terminata qđ intelligit̄ tam in linea recta q̄ obliqua: excepta linea circulari: cui ꝓpter sui vnicam cōtinuitatē: nec principiū a quo: aut finē ad quē terminum dari pōt. ¶ Sup̄ficies est latitudo

+ siñ quedam cum longitudie & ꝓfunditate a suis pūctis terminata. ¶ Et hec quecūq̄ dicta sunt de puncto linea & sup̄ficie intelligenda ac ꝑcipienda sūt imaginatiue ſm consideratōem mathematici & methaphisici in abstracto scꝫ & nō in concreto: quoniaꝫ actualiter punctus fieri nō potest: sine q̄ntitate nec linea sine latitudine. aut sup̄ficies aptu data sine profunditate. ¶ Corp⁹ est latitudo quedā cū lōgitudine & ꝓfūditate qđ terminat̄ a suis sup̄ficieb⁹. ¶ Angul⁹ ē cōiūctō duaꝝ lineaꝝ in pūcto. & Angulus ē triplex scꝫ rect⁹ acut⁹ & optus⁹. Nā si una recta linea ꝑpendicularis: sup̄ aliā rectā ceciderit: duos eq̄les āgulos describēdo illi vocant̄ āguli recti. ¶ Angul⁹ acut⁹ ē ille q minus spaciū cōtinet q̄ rect⁹. ¶ Augul⁹ optus⁹ ē q maī⁹ spaciū cōtinet q̄ acut⁹. ¶ Triāgul⁹ ē figura tribus

lineis contenta. ¶ Est aūt triangul9 triplex quia aut equilaterus uł cum trib9 lateribus omnino inequali/bus: Aut duos habebit equales angulos & vnū ineq̄le Est enim necessariū ut quilibet triangul9 tres cōtineat angulos acutos. uel saltem duos Ita ꝙ tercius uł sit rectus aut obtusus. ¶ Figura q̈tuor laterum alia q̈/drata alia quadrangula. Vnde quadrata est illa que a quatuor rectis angulis continet̄ & quatuor equali/bus lineis ad inuicem cōcurrentib9. ¶ Quadrangula vero est illa que habet quatuor nō rectos angulos & duo latera sunt opposita ꝑ obliquum q̄uis alia duo n̄ sint equalia alius duobus lateribus. Item figura qua/drangula habet quatuor angulos & quatuor facies. sꝫ diuersas de qua diūsitate hic nō curam9. quia nimis foret prolixum. ¶ Figura rotunda & plana est illa q̄ a circulari linea continet̄. ¶ Circulus est proprie li/nea figuram planam circumdās. ¶ Semicirculus est medietas circuli. ¶ Pars uł portio circuli ē maior uł minor pars semicirculo. ¶ Dyameter est linea diui/dens circulū eq̄liter in duo trāsiēs ꝑ cētꝝ circuli. Se/midiameter ē linea ꝓcedēs a cētro circuli ad ei9 circū/ferētiā. ¶ Cētꝝ ē pūctus medius ī circulo aut ī cor/pore sperico a q° linee oēs ducte ad circūferētiā sīt eq̈/les. Aut cētꝝ ē qđ equałr distat ab extremis. ¶ Ar/cus ē pꝰ q̄dā circuli. ¶ Corda circuli ē linea recta ap/plicās extremas ꝑtes arcus. ¶ Axis ē diameter circu/li uł corporis sperici manēs fixa circa quā circul9 uł spera circūducit̄. Quid sit spera īfra dicet̄. ¶ Supfi/cies sperica ē dupłx alia cōuexa extrīsica cōtinēs: alia ītrīsica cōcaua z cōtēta. ¶ Spericū corpus z rotūduꝫ

dr̄nt: qm̄ n̄ oē rotūdū corp⁹ ē ſpericū ut p3 de corpoꝛ̄ ouiculari. ¶ Oia q̄ dicta ſtſ ſuis figuris ī latere for/ matis & bene inſpectis perfectiſſime intelligant̄.

¶ Spere nouelle incipit tractatus et capitulū primū huius ſecunde partis de ſpera eius forma ac nu/ mero ſperarum.

5 SPera eſt corpus ſolidū rotundū vna ſupficie contentū In cuius medio eſt pūct⁹ a quo ad circūferentiā omnes linee ducte ſtſ equales. ¶ Pūct⁹ in medio dicit̄ mundi centꝝ. ¶ Linea vō imaginata tranſiēs p centrū ſpere atq̧ ſuas extremitates cōtingens ſupficiē ſpere ab vtraq̧ pte dicit̄ axis ſ3 in ꝑprie dyameter. ¶ Due q̄de3 extremitates uł pūcta aſſe3 terminātia dicunt̄ poli mūdi. Quoꝝ alter ſeptentrionalis aut borealis uł articus nobis ſempiterne apparitōis. Alter meridionalis antartic⁹ uł auſtralis qui nobis ſemp occultat̄. Vnde ſup iſtos duos polos cōtinue mūd⁹ rotat̄ ab oriēte circulariter. exquo manifeſte appar3 circularē eſſe formā ſpere. Nō eni3 motus circularis eſſe pōt: niſi in corpore ſperico & circulari. videm⁹ namq̧ ſenſu eaſdē nuō ſtellas in ortu meridie & occaſu atq̧ ad ortum cōuerti. Quod aliter fieri nequaq̄ poſſet. niſi corp⁹ ipm ſpericū foret & cir/ culare. Verum quia dixi motum ab oriente: Hoc enī dicitur de motu qui dicitur tocius & uniuerſi. ¶ Eſt tamen alius motus huic cōtrarius ſc3 ab occidente ſu/ per alios polos & hic variatur ſm numeꝝ ſperarum

Ita ꝙ primo mobili scꝫ none spere dat̃ vnicus z sim/
plex motus ab oriente sup polos eiusdẽ qui dicuntur
poli mũdi & eodem motu secũ defert oẽs octo inferio
res speras ab oriente & sup dictos polos in spacõ xx/
iiii: horaꝝ. ¶ Alie aũt spere A nona spera que dicit̃
primũ mobile mouent̃ cõtrario motu vꝫ ab occidẽte
sup polos cuilibet hec est sup polos Zodiaci pmaxime
distãtes. et nõ sup polos mũdi variis tẽporibꝰ, ut lon
ge clarior dictũ est in prima pte libri caplo: de tociꝰ
orbis gñali diuisiõe V bi etsi cõnumerate sunt curren/
tium uel erratiũ stellaꝝ spere: ac eaꝝ varii motus.
scḿ diuersa tempora spacia nõ solũ astronomica disci
plinaꝝ: veꝝ physica & theologica: cõmpñtiaꝝ sup/
ponant̃ astronomice omnes eẽ nouẽ: vt primũ mobi/
le nona spera appellatũ. Et omniũ fixaꝝ stellaꝝ spe/
ra octaua. Inde erraticaꝝ Saturni pria sequit̃ spera.
Postea Iouis: Inde martis: postea solis: Inde veneris:
postea mercurii: Vltio lune. ¶ Et sic quisqꝫ q aliq̃ i
genii bonitate ualeat hãc intuẽs circuloꝝ instar orbi
um formatã figurã: celi formã: & speraꝝ ordinẽ faci
le poterit intelligere.

¶ Capitulū secundū de circulis maioribus et minoribus ī spera ymaginatis et primo de equinoctiali.

VT distincte motus cotidian⁹ solis posset dr̄ari atq₃ aliarum stellaꝝ quo ad diuersitates & aspectus variatos finxerūt Astrologi in spera esse circulos maiores & minores: & hoc tam in spera recta q̄ obliqua. de cui⁹ varietate dicet̄ in cap° v° ubi loquit̄ de circulo orizontis Maiores itaq₃ circuli describunt̄ ī sup̱ficie spere quā eque diuidunt atq₃ centꝝ. Sed minores circuli neq₃ p̱ eque speram neq₃ centrū diuidunt. sed ultra uel citra centrum trāseunt. ¶ Maiores circuli sex cōiter ī spera cōnumerant̄. quoꝝ primus dicit̄ equinoctialis. & est hic circulus descript⁹ in sup̱ficie spere eque distās ab vtroq₃ polo artico sc₃ & antartico. ¶ Dicit̄ autem equinoctialis quoniā cum sol motus p̱uenerit ad contactum equinoctialis tunc equat̄ dies artificialis necti. z ecōtra Et mod⁹ aūt huius contactus dicet̄ cū de zodiaco fit sermo.

¶ Capitulū terciū de Zodyaco maiori circulo.

SEcuud⁹ circulus de maiorib⁹ dicit̄ zodiacus qui est descriptus in sup̱ficie spere eamq₃ diuidit equaliter & centꝝ interseccat. etiā primum circulū ante dictū equinoctialis in duob⁹ pūctis oppositis. Ex quib⁹ sequit̄ q̄ zodiacus non habet

polos quos & equinoctialis: sed declinãt siue distant poli zodiaci a polis equnoctialis qui sunt ut supra po/li mundi equali distantia quãta est declinatõ maior zodiaci ab equinoctiali: que sc3 est quãtitatis viginti trium gduum & triginta minutoꝝ de illis: 360. gra dibus, quib9 spera diuisa intelligit. ¶ Est namq3 sciẽ dum q omnes circuli siue sint maiores siue minores imaginant sola longitudie sc3 in circũferen ia eoru3 360: graduũ sine aliqua latitudie Sed solus zodiacus preter longitudinẽ dictam habet latitudinẽ 12: gra/duum Et istã latitudinẽ finxerũt Astrologi ppter motum planetaꝝ. Non enim pfatam latitudinẽ egre dunt: in motibus latitudinũ. ¶ Item mediã dictam latitudinẽ 12 graduum diuidit quidã imaginat9 cir/culus p medium sub quo de cõtinuo est solis mot9 & vocat via solis siue ecliptica eo q eclipses solis & lu/ne. sub ea contingunt ut dicetur ¶ Relinquuntur e/nim sex gradus ab vtraq3 parte linee prefate ecliptice ¶ Zodyacus autem prefatus vt dixi declinat ab eq/noctiali i duab9 ptib9 atq3 itersecat z itsecat i duob9 punctis oppositis. ¶ Vnde declinatio illa que septen trionem polum respicit dicitur medietas zodiaci sep tentrionalis & ex consequenti sex signa eiusdem par tis dicuntur septentrionalia. & sunt Aries: Taurus: Gẽmini: Cancer: Leo: Virgo. ¶ Sed alia medietas q antarticum seu meridionalem polum respicit: dicit meridionalis: & ex consequenti sex signa illius medie tatis dicuntur meridionalia: que sunt Libra: Scorpi us: Sagitarius: Capricornus: Aquari9 z Pisces. ¶ In tersecat etiam Zodyacus equinoctialem: in primo

gradu Arietis:& in primo gradu libre. Vnde a principio Arietis is zodyacus declinare incipit ad septentrionem. Sed a primo gradu libre versus meridiem tendit. ¶ Cum igitur sol delatus sua propria intelligentia sub zodiaco idest sub via solis que dicitur ecliptica peruenit ad primum gradum Arietis. & libre tunc efficitur equinoctium per vniuersum orbe3 vt clarius dicetur in capitulo de ascensionibus signorum. ¶ Notandum q zodyacus habet ut dixi in lõgitudine 360: gradus in latitudine duodecim. Est enim adhuc longitudo ipa diuisa in duodecim partes que dicuntur duodecim signa videlicet Aries: Taurus: Gemini: Cancer: Leo: Virgo: Libra: Scorpio: Sagittarius: Capricornus: Aquarius: & Piscis. ¶ Et rursus quodlibet signum continet per eandem longitudinem triginta gradus. quilibet gradus sexaginta minuta. Quodlibet minutum sexagīta secunda: qdlibet secundum sexaginta tercia: & sic deinceps p qrta quinta & sexta zc. Vnde si aggregaueris duodecies triginta gradus resultabunt 360: qui faciunt diuisionem totalem longitudinis zodiaci. ¶ Postremo notandum q tam zodyacus q̃ omnes alii circuli describendi: Similiter & equinoctialis ymaginandi sunt ī octaua spera celo stellifero sed virtualiter ad nona3 respectum habent. tamen magis formaliter Zodyacus ī octaua describit. & h° ex situ stellarū fixa2 cōsideratur. Et per lineas que geometrice ducūtur inter ipas: stellas signoru3 formas Astrologi comuniter & p animaliū nomina appellarunt.

Capitulū quartū de duobus circulis maioribus qui dicūtur coluri

T Ercius & quart9 circuli de maiorib9 dicunt̄ coluri. Hii circuli fingunt̄ descripti in superficie spere sese intersecātes supra polos primi mobilis articū sc3 & antarticū. & transeūt per pūcta equinoctia: & p puncta solsticia. Puncta equinoctia dicunt̄ principiū Arietis & principiū libre. quoniam cum sol illa puncta cōtingit efficit equinoctiū in vniuerso ut dixi. Sed pūcta solsticia dicunt̄ primus gradus cancri ac primus capricorni. Quoniā cu3 sol motus sub 3odiaco puenit ad illa puncta siue loca videt̄ stare hoc est quia nec maiores efficiunt̄ dies supra noctes nec ecōuerso. quod in aliis locis nō fit. Videmus enī sensibiliter in aliis partib9 3odiaci in spacō xx: dier̄ noctes plurimū augeri supra dies uel econuerso. Sed in p̄dictis aute3 locis q̄si nihil vere uidet̄ d̄ p̄dicta differentia. Vnde principiū Cancri dicit̄ solsticium estiuū. & principiū capricorni. Solsticiū yemale. In equinoctiis autem punctis pricipium Arietis dicit̄ equinoctium vernale. & principium libre equinoctium Autūpnale. Et hec solent appellari illa puncta uel signa cardinalia. Vnde versus:

Hec duo solsticia faciunt cancer & capricornus
Sed noctes equant Aries & libra diebus.

Colurus igit̄ transiens per mundi polos & diuidēs puncta equinoctia dicit̄ collurus diuidens eq̄noctia.

Sed qui transit per muudi polos & per puncta solsti tia dicit colurus diuidens puncta solsticia: ¶ Itē arcus coluri qui intercipiunt inter equinoctialem z capita cancri & capricorni dicunt arcus maxime declinationis solis ab equinoctiali. Mensurant enim Astrologi ut quantū sol siue via solis aut ecliptica potest ab equinoctiali remoueri. ita q arcus coluri ab equinoctiali ad principiū Cancri dicit maxima declinatō septentrionalis. et arcus eiusdem coluri inter equinoctialem & principium capricorni dicit arcus maioris declinationis meridionalis & vterq declinatō est quātitatis viginti trium graduū & 30: minutorū. ¶ Et tanta enim est declinatō zodiaci ab equinoctiali quāta est distantia polorum zodyaci a polis equinoctialis. ¶ Officium igitur istorū circulorum est ut dixi diuidere puncta equinoctia & puncta solsticia.

¶ Capitulū quintū de maiori circulo qui dicitur orizon rectus uel obliqu⁹

Quintus circulus de maioribus dicit orizon idest visus terminator. ¶ Est autem duplex orizon rectum scilicet & obliquū. Orizon rectum est quod transit per polos mundi & habz polum sub equinoctiali. Dicit autem rectum per cōparationem ad speram rectam. ¶ Est autē spera duplex recta scilicet & obliqua Spera recta dicit illa cuius cenith est sub equinoctiali atq neuter polorum mundi magis altero eleuetur Sed ambo sunt in contactu orizontis. ¶ Sed spera obliqua est illa c⁹ cenith

olonne
alter

vel est citra equinoctialem vel ultra & alter polus e-
leuatur supra orizonta: alter vero deprimit equaliter
sub orizonta. ¶ Orizon ergo rectum consideratur i spe
ra recta Sed orizon obliquum in spera obliqua. Illi i-
gitur quorum habitat est sub equinoctiali habent
rectum orizon Sed qui citra uel ultra equinoctialē spe
ram habēt obliquam.

¶ Capitulū sextū de circulo maiori meridiano

SExtus circulus de maioribus & vltimus di
citur meridianus Iste quidem circulus fingitur
descriptus a polo ad polum per cenith ciui-
tatis cuiusuis & dicitur meridianus Quoniā cum sol
motu diurno hoc est motu primi mobilis ab oriente
defertur ad contactum illius circuli tunc est meridi-
es in illa ciuitate. & iste circulus meridiei diuidit
orizon in duas partes equales & sic merito est meridi
es cum sol illum tangit. meridianus circulus multi-
plicatur in longitudine non in latitudine. ¶ Longitu-
do in spera consideratur ab occidente in orientem. Sed
latitudo a polo ad polum. Multiplicatur igitur orizon
in longitudine quoniam illarum ciuitatum quarum
ab occidente non est eque distantia habet diuersos me
ridianos ¶ Nunq̄ enim vnus meridianus potest ad
aptari duabus ciuitatib9: quarum vna propinquior
sit occidenti q̄ altera. ¶ Et dicuntur ciuitates diuerse i
longitudine. Sed ciuitatibus diuersis in latitudine po
test vnus meridianus adaptari vt patet satis manifes
tum Quoniam ciuitates diuerse in latitudine possūt

hñc eãdẽ lõgitudinem hº ẽ eandẽ distãtiã ab occidẽte. ¶ Ciuitates igr̃ hñtes eandẽ distantiã ab occidente hº est habentes eandem longitudinem de necessitate hñt eundem meridianum & cum hoc diuersam latitudinem. Stat ergo ciuitates esse diuersas in latitudine & equales in longitudine & econuerso.

¶ Capitulũ septimum de circulis minoribꝰ et prĩo de tropico uel circulo cãcri

S Equitur de circulis minoribus quoru3 quetuor principales connumerantur Vnde primus dicitur circulus cancri uel circulus tropici estiui. ¶ Iste siquidem circulus describit̃ a sole motu diurno quando est sol ipẽ in primo gradu cancri ¶ Dicitur enim tropicus quasi conuersiuus quoniam eo descripto conuertitur sol ad equinoctialem.

¶ Capitulũ octauũ de tropico capricorni.

S Ecundus crculus dicit̃ tropicus capricorni uel tropicus yemis. quoniam cum sol peragrat primum gradu3 capricorni exinde motu diurno conuertitur ad equinoctialem. ¶ Et tamẽ aduertendum ꝙ sol motu suo naturali idest sue proprie intelligentie qui fit ab occidente mouetur singulis diebus fere per vnum gradum & tunc mouet̃ sol a primo mobili cum spera sua motu diurno ab oriente scilicet & circulũ describit quolibet die diuersum.

¶ Ex quo sequitur ꝙ motus sol descendendo a principio cancri per libram in capricornum: Quia sunt 180: gradus zodyaci recte describit: 180: circulos: & totidem per consequens ipse sol motus describit a principio capricorni circulos per arietem in cancrum in fine anni. Quare in toto anno fit ut circuli minores sint 358: Quoniam descendendo facit 180: circulos. & omnes sunt minores preterq̄ ille circulus factus in principio libre & arietis restant ergo 179: & totidem ascendendo per arietem & sic recte sunt omnes minores circuli: 358: qui non solum dici possunt ymaginarii circuli sed rectius spire. Verum de istis nulla aut parua fit mentio. solum & de extremis fit sermo Prim⁹ quorum est descriptus a capite cancri Secundus a capite capricorni.

¶ Capitulū nonū de pararello septentrionali.

TErcius circul⁹ d̄ mīoribus fit & d̄scbit̄ a polo zodyaci circa polū mūdi articū & vocat̄ circulus articus idest septentrionalis.

¶ Capitulum decimum de pararello australi.

QVart⁹ & vltim⁹ ex minorib⁹ circul⁹ fit & d̄scribr̄ etiā a polo zodyaci circa polū ātarticū idest meridionalem. & uocat̄ circulus antarticus & ambo sunt eiusdem distantie a polis mundi: scilicet: 23: graduum & 30: minutorum.

¶ Capitulū undecimū de ascensionibus signorū tam in spera recta quā obliqua

ASscensiones signorum considerant̄ in vtraq; spera recta scilicet & obliqua. quarum noticia data est. ¶ Ascensio signi est pars equinoctialis que simul ascendit cū zodyaco ex parte orientis. & que est illi conterminabilis. Et occasus signi est pars equinoctialis que simul descendit cum zodyaco ex pte occidētis. ¶ Ascensio igr̄ signoꝝ uel ī spera recta uel obliq̄ mecli⁹ ōsiderat̄. qd sit spera recta qd ue obliqua dictum est. ¶ In spera igit̄ recta quatuor quarte zodyaci que incipiunt a quatuor punctis. scilicet duobus equinoctiis & duobus solsticiis suis equantur ascensionibus. Quod est ut quantum temporis consumit quarta zodyaci in suo ortu: tantū cō sumit & quarta equinoctialis illi conterminabilis. ¶ Ratio huius est quoniam orizon rectum transit ꝑ capita illarum quartarum: terminat ergo quartas p̄fatas. scilicet equinoctialis: & zodyaci. Veruntamen partes illarum quartarum non ita se habent. Quoniam interdum plus de equinoctiali eleuatur supra orizonta. quandoq; de zodyaco. & interdum econuerso fit. Plus enim de zodyaco q̄ de equinoctiali perorit̄. a principio arietis in fine geminorum & a principio libre in fine sagittarii. & pl⁹ de equinoctiali a principio cancri in fine virginis. & a principio capricorni in fine piscium. q̄ de zodyaco. Quod fit manifestum ex obliquitate zodyaci respectu orizontis recti. & inde prouenit illa diuersitas supra equinoctialē uel īfra

eundem equinoctialem. ¶ Equinoctialis namq; simul & uniformiter eleuatur semper. Sed in spera obliqua aliter fit. nam medietas zodyaci equatur sue assentiōi Ita q̄ quantum temporis consumit medietas zodyaci que dicitur septentrionalis tantum & medietas equinoctialis illi conterminabilis Et idem teneri potest de altera zodyaci medietate que dicit̄ meridionalis. Quod manifestum est quoniam orizon obliquum transit p puncta equinoctia & eque illa cum equinoctiali diuidit Sed partes dictarum medietatum non ita se habent quoniam eius medietatis partes que dicunt̄ septentrionales plus de zodyaco q̄ de equinoctiali. & in alia medietate fit econuerso. Et signa opposita in vtraq; spera semper habent equales ascentiones.

¶ Capitulum 12m de qualitate et iequalitate dierum horarum et noctium.

Dies naturalis est reuolutio tocius circuli equinoctialis cum tanta eius parte addita que sit equalis arcui pertransito a sole in zodiaco in illa die Sed motus solis in zodiaco non fit equalis semper vt suo loco in ultima huius libelli parte dicetur. Sequitur igitur manifestum q̄ dies naturales sunt ī equales Si enim supra equinoctialem reuolutum debet addi equalis pars eiusdem parti zodyaci pertransita a sole illa die Et ista pars nunquaz fit equalis ut dicetur ergo sequit̄ diei naturalis inequalitas. ¶ Est

etiam alia ratio huius inequalitatis. Quoniam non semper cum equali parte zodyaci ascendit equalis ps equinoctialis in vtraq spera. Sed interdum plus interdum minus ut est dictum in ascensionibus. Sequitur igitur manifestum q pars equinoctialis que debet addi supra totum equinoctialem non erit vniformis semper. Si igitur dies naturales non sunt equales neq & per consequens hore dierum.

De Die artificiali

Dies artificialis est mora solis supra orizonta & nox absentia solis. In spera autem recta semp dies artificialis equatur nocti hoc fit manifestum Quoniam orizon rectum diuidit equaliter circulos dierum. Circuli autem dierum sunt quos corpus solis facit motus motu diurno ab oriente in occidentem & vertitur ad orientem. Equalis.n. pars istius circuli vel istorum circulorum est supra orizonta & infra orizonta. Pars vero supra orizonta dicitur arc9 diei Et pars que ē infra ul' sub orizonta ē arcus noctis Quare fit manifestum vt in spera recta semper sit equinoctium. sed non semper in spera obliqua. nisi in duobus punctis oppositis scilicet Arietis & Libre. Hoc satis fit manifestum Quoniam orizon obliquum non eque diuidit circulos dierum uel circulos temporum sed interdum maior est arcus supra orizonta Et quandoq maior ille qui est sub orizonta vt in signis septētrionalib9 & interdū minor vt ī signis meridionalib9 ꝫ ī p° ḡdu arietis z libre ē equalis.

quoniaꝫ ille circulus deſcpt⁹ a ſole illa die dicit̄ equi noctialis. ¶ Ex quo manifeſte ſequit̄ ꝙ ſecundū ſitū orizontis obliqui ſequit̄ proporcio maior uel minor dierum ſupra noctes & econuerſo. Ita ꝙ ſunt dande regiones in quib⁹ maiorat̄ dies artificialis. utputa cū ſol eſt in principio cancri eſt 16: horaruꝫ. & nox 8. uł dies 20: horarum & nox 4: uel dies 23: horaruꝫ z nox vnius hore. vt in partibus prope polum ſeptentrionalem. Aut econuerſo vt quando ſol eſt in principio capricorni. Item & dantur regiones oblique in quibus dies artificialis equatur nocti vt ſunt ille qui habent equinoctialem loco orizontis. fit eniꝫ ibi dies artificialis ſex menſium & nox ſex menſium. Illis ergo quorum cenith eſt ſub polo efficitur hoc ut ſatis ſit manifeſtum ex ſitu orizontis. Sequitur etiam ut ſex ſigna oriantur ſingulis diebus. & ſex de nocte ſiue ſit dies maior ſiue minor immo breuiſſima. Hoc fit manifeſtum ex doctrina data de aſcenſionib⁹ ſignorum & orizontum.

¶ De hora naturali.

¶ Et quia hora naturalis eſt ſpacium quo medium ſigni oritur Sequitur ꝙ ortus vnius ſigni conſumat̄ duabus horis naturalibus. & quia ſex ſigna oriuntur ſingulis diebus quantūcunq̧ minoribus z breuiorib⁹ immo breuiſſimis. Vnde ſequitur recte ꝙ dies illa cōtineat duodecim horas naturales: & nox totidem.
¶ Semper igitur in qualibet die artificiali ſunt duodecim hore naturales: & in qualibet nocte duodecim hore naturales: & ſunt ſemper inequales: ac diuerſe

preterq̄ cū sol fuerit in illis cardinalib⁹.s.punctis arietis et libre. Et iste hore naturales sunt duodecim partes dierum artificialium & noctiū.& sunt ac denominant hore planetarū que iudiciis astrologie nō modicum deseruiūt.& hore nō naturales que dicunt equales sunt hore equinoctiales & est spacium quo 15:gradus equinoctialis ascēdūt supra orizōta qualibz hora

Capitulū 13m de eclipsi Lune

DEfectus solis & lune quē Astrologi eclipsim dicunt plures sunt cause ipi⁹ effectiue. Luna primo quā corp⁹ dyaphonū phylosophi appellant.de se nullū lumē hz. nisi quantū solis aspectu eius medietas principaliter illuminatur & q̄nq pl⁹. Idcirco cum ab eodem aspectu celata fuerit tunc ipa luna opaca relinquitur et obscura. Que vero sit causa priuationis luminis ipsi⁹ lune:terra equidē. Nā cum luna fuerit in oppositiōe ad solem per lineam dyametralem transeuntē per centrū terre. & cū hoc luna inueniatur. In capite vel in cauda draconis per vmbram causatam a terra:que cum dyametraliter interposita fuerit inter ipa corpora luminariū.a necessitate oportebit corpus lunare priuari lumine & eclipsim pati. Et si queratur quare nō in omni mense luna eclipsim passa est cum semp eodem termino soli cōiungatur. Dicatur q Luna non semper & in omni oppositiōe inuenitur in capite vel cauda draconis. Et quando inuenitur prope caudam vel caput inter metas suas tunc manifeste apparet q luna in pte z nō in toto eclipsatur

¶ Quid sit caput quidue cauda draconis dicet̃ infra ad theoricam planetarum.

¶ De eclipsi solis capitulũ 14m:

SOl est luminare maius in celo & de se prĩo & principaliter lumen habet Immo pleriq; asserunt q̧ alie stelle ab ip̃o lumen accipiũt Quo lumine nunquam realiter priuatur: neq; priuari potest. nisi quantum ad aspectum nostrum quandoq; videatur lumine indigere. Quod secundum veritatem & esse reale nequaquam. ¶ Causa vero illius apparentie ut priuationis luminis est. Quoniam cu; luna fuerit in coniunctione solis que coniunctio voluilunium vulgo appellatur. Tunc corpore solis existente supra nostrum emisperium & luna existente in tali coniunctione in capite uel cauda draconis vel infra metas. vmbra illa a luna causata a nostris aspectibus ad corpus solis celat nobis luminis claritatẽ ipsius corporis solaris & inde causatur eius eclipsis. ¶ Cз hoc in loco duo quesita cadunt. Primum est quo naз pacto tanta quantitas ipsius corporis solis eclipsari potest. cum ip̃a luna non habeat tantam corporalem magnitudinem ut eadem proportione occupet: vel celare posset corp9 quod est maius ea: immo multo pl9 ¶ Respondetur ad istud q̧ cum luna dyametraliter interponitur inter nostrum aspectum & corpus solar̃ tunc non soluз priuatur sol lumine suo per eque proportionem corporis lune interposite. verum & ꝑ umbram magis multiplicatam ad solem per corpus lu/

nare ¶ Nam si imaginati fuerimus duas lineas procedentes ab oculis nostris & applicantes corpus lune: tunc notabiliter percipitur ꝙ piramis uel conus illarum linearum est in aspectu nostro. sed basis cōtinue multiplicatur & amplificabitur versus corpus solis: Immo usq͡ ad celum vltimum. & hac igitur ratione eclipsatur tanta quantitas solis ab vmbra magis quã a lunari corpore. ¶ Preterea notandum ꝙ eclipsis lune potest esse in omni terra: Solis uero nequaquam.
¶ Secundum quesitum est illud idem quod superius factum fuit de luna: Ad quod respondendum est similiter ꝙ luna non semper inuenit̃ in capite uel cauda ¶ Et quando inuenitur inter metas tunc secundum proportionem distantie lune a capite vel a cauda eadem proportione sol eclipsabitur. ¶ Concludit̃ ergo ꝙ eclipsis solis euenit in coniunctione. Lune vero in oppositione. ¶ Et Hec pro succincta ac breui: & necessaria declaratione de spera dicta sufficiant.

¶ Sequitur theorica planetarum.

¶ Incipit teorica planetarum

¶ Sequitur tercia pars libelli de circulis cōcentricis ⁊ excētricis ac epicirculis et motibus planetarū capitulum primum.

CIrculus cōcentric⁹ cū alio circulo est qui cū eo eundem habet centꝝ. sed ecentric⁹ qui alterum habet centꝝ. ¶ Pars huius ecentri q̄ maxime eleuat̄ supra centrū mundi dicit̄ aux & eleuatio uel longitudo longior. ¶ Sed pars huic opposita que minꝰ eleuat̄ supra centꝝ mundi dicit̄ oppositum augis uel longitudo proprior. ¶ Duo uero loca media inter augem & oppositū augis dicunt̄ longitudines medie

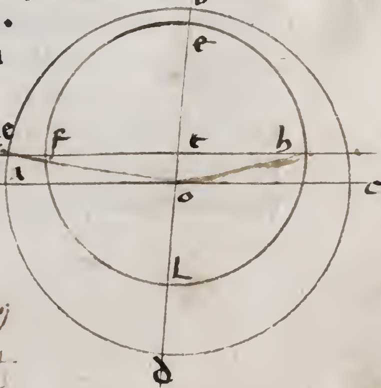
¶ De epicirculo capitulū secūdum

EPiciclus uel epicircul⁹ est circul⁹ supra circumferentiā alicuius circuli hn̄s centꝝ i dicta circumferentia. Pars aūt epicicli que ē superior vocat̄ aux siue longitudo longior. & pars inferior opposita illi vocatur oppositū augis uel longitudo ꝓꝑor. ¶ Et duo loca media q̄ sū īter augē ⁊ oppositū augis dicunt̄ lōgitudines medie. vt patet in p̄nti figura.

¶ Capitulū terciū de sole et eius circulis

Circulus solis est ecentric⁹ mundo & nō concentricus. hanc astrologiā ymaginati sunt: eo ꝙ in temporib⁹ equalib⁹ nō est visus ꝑtransire equales arcus zodyaci. Ita ꝙ in ei⁹ motu velocitatem viderunt & tarditatem Quod in corporibus ꝑpetuis absurdum est. ¶ Vt absurditatē ꝑfataʒ absoluerent finxerunt ꝑdictam astrologiā scʒ ꝙ circulus deferēs corpus solis esset ecentricus. Stat igitur bene vt motus solis sit vniformis & equalis semꝑ in suo circulo deferentꝭ qui est ecentricus mundo: & respectu mundi & zodyaci sit inequalis z difformis. nec hoc est incōueniens respectu alterius centri & circuli Sed respectu sui circuli & centri esset impossibile. & non esset ꝑpetuus motus. In sole fingatᷣ autem circulus zodyaci a. b. c. d. & dicatᷣ dyameter a. c. & b. d. ꝑ centrum o. Item fingatᷣ ecentricus f. h. l. & centrum t & ducatᷣ dyameter f. h. per centꝝ t. ¶ Certum est ex ista dispositōe qm̄ sol motus vniformiter semꝑ ī dicto ecētrico equis temporib⁹ ꝑtransit quartas suas uidelicet f. e. & e. h. & h. l. & l. f. sed non quartas zodyaci a. b. z b. c. z c. d. z d. a. ¶ Iteʒ ad hoc ꝙ ꝑtranseat medietatem zodyaci que est a. b. c. oportet vt ꝑtranseat plus de medietate sui ecentrici. & ad hoc ꝙ pertranseat aliam medietatem zodyaci inferioreʒ necēm ē vt ꝑtrāseat min⁹ đ medietate sui deferētꝭ ut pʒ ī ꝑñti descripta ac signata figura.

cur astrologi ecentricum in sole posuerint

[illegible]

¶ Sequit̃ igit̃ manifestū ꝙ motus fact⁹ a sole in ecen trico equalis & cōtinuus: videt̃ inequalis ī zodyaco. Aliam in sole nō viderūt diuersitatē nisi p̄fatam re/ spectu zodyaci quare per astrologiā dictā potuerūt facillime saluare. Alia in sole cōsiderata vtputa qd sit medius mot⁹ & quid verus mot⁹ zc. in hoc scđo caplo dicet̃. ¶ In spera g° solis tres orbes cōsiderant̃. ita ꝙ supficies deuexa supioris sit mūdo cōcentrica. & cōcaua eiusdē sit mūdo ecentrica. Item & supficies deuexa orbis inferioris sit ecentrica mūdo z cōcaua cō centrica & isti duo orbes extremi hn̄t motū ab occidē te tardissimū sc3 motū 8: spere in centum annis fere ḡdu vno. ¶ S3 orbis 3⁹ qui est medi⁹ ē quo ad vtrāq3 supficiē: ecentric⁹ z deferēs corp⁹ solis mouet̃ a occi/ dente singulis dieb⁹ fere vno gradu.

¶ Capl^m 4^m de luna et eius circulis.

Astrologi ex cotidiāis aspectib⁹ lune viderūt duas diūsitates in motu ei⁹: diūsitatē .s. q̄ ē r̄ spectu zodyaci vt in sole dictū ē quā saluarūt p cōsi/ milē astrologiā sicut ī sole vt ꝙ luna hēat ecentricu3 Ve⁊ tn̄ qa p̄fatā diuersitatē nō fac̄ luna in ptib⁹ de/ termīatis zodyaci sicut facit sol. sed facit eā in q°libet ḡdu zodyaci sc3 ꝙ sit tarda ī motu finxerūt astrolo/ giā epicirculi ita ꝙ in ecētrico sit circul⁹ epicirculi ī quo sit luna & sic recte seqt̃ ꝙ ex motu lune in epy° pōt p̄uenire p̄fata diūsitas ni uelocitate z tarditate motus lune in q̄lib3 pte zodyaci ut manifestū vr̄ i fi

gura inferi⁹. Nā ī sup̄iori p̄te epycicli cū fuerit luna
Quia mouet̄ ab oriēte in occidētē dicit̄ tarda cursu.
mouet̄ p̄ cōtraᵐ motus ecētrici uel centri epycl'i qui
mouet̄ ab occidēte in orientē & in p̄te īferiori epycl'i
fit ecōuerso ꝫ dicit̄ velox ¶ Expositōe igr̄ astrologie
ecentrici & epycicli saluāt̄ dicte due diuisiōes scꝫ ꝙ ī
tēporib⁹ eq̄libus nō p̄trāsit eq̄les arcus in zodyaco eo
ꝙ velocitas & tarditas ī motu lune nō fit in p̄te det̄/
minata orbis signoꝝ. ¶ Visa fuit etiā in luna alia di
ūsitas que ē respectu corporis solis ul'in oppōe ad so
lem semper luna ē in auge ecentrici sui qui dicit̄ defe
rens & cum distat a sole per quartā parteꝫ circuli tūc
luna est in opposito aug̃ ecentrici Iste apparentie nō
potuerūt aliter saluari: nisi p̄ positōem vnius circuli
concētrici mundo qui deferat illos duos orbes extre/
mos de illis trib⁹ quos in sole finxerūt ab oriēte & ꝙ
ecentricus deferēs moueat̄ ab occidēte ita ꝙ circulus
dictus cōcentric⁹ moueat̄ ab oriente in occidentē sin
gulis dieb⁹ xi gradib⁹ fere. & ecētric⁹ deferens epyᵐ
ab occidēte in orientē i3 gradib⁹ fere. ¶ Istis sic dis/
positis de necessitate sequit̄ primo ꝙ sol ul' est simul
cum centro epyciculi & cum auge ecentrici hoc est
sub eodem gradu zodyaci Vel ꝙ sit in medio inter
augem ecentrici & corpus epycicli. uel in opposito eo
rum. Nam ponatur simul sub primo gradu arietis:
in aliquo die certum est ꝙ die sequenti aux ecentrici
distabit versus occidentem ab illo gradu arietis per
vndecim gradus & centrum epycicli uersus orienteꝫ.
per duodecī gradus & sol versus orientē p̄ vnū gradū

& si sol est in medio inter augem & centrũ epycicli. Quia ab vtroq; distat sol p 12 grad9. & alia tercia die aux distat a primo gradu p 22 grad9: vers9 occidẽtẽ & centrũ epicicli p 26 gradus. versus orientẽ & sol similiter versus orientẽ p 2 gra: & sic ẽ me[di]9 inter augem & centrũ epycicli quia ab vtroq; distat p 24 g: Hec igit manifesta sunt ex pfata astrologia. v3 q sol aut est simul cũ auge ecentrici & cũ cẽtro epicicli aut est in medio eorũ aut in oppositõe. ¶ Etiã sequit q luna cũ est cõiuncta soli est in auge ecentrici & similiter cũ est in opposito: z cum distat a sole per quartã circuli tũc est in opposito augis. ¶ In luna igit imaginant illi tres orbes quos posuerũt in sole Imaginat etiam vn9 orbis cõcentric9 mundo qui deferat illos duos orbes extremos ab oriẽte. ¶ Itẽ & ymaginat epicliclus vt saluent apparentie in luna. Alia que de luna dicunt in scđo tractatu describũt ad plenum.

¶ Capitulũ 4m de saturno Joue Marte et eorũ circulis

SAturn9 Iuppiter z mars habẽt similes astrologias vtputa eã de ecentrico eo q diuersos arc9 currũt de zodyaco in temporib9 equalibus: & eã que ẽ de epiciclo eo q in eis videt velocitas & tarditas nõ indetermiat ptib9 zodyaci ut i luna ẽ dictum. Et cũ hoc videt in eis quedã alia astrologia respectu solis vt v3 qñ sunt prefate stelle erratice sibi appinquãtes Ita q radiis solarib9 occultant sunt in auge epicicli & qñ sunt in opposito loco solis sunt

in opposito augis epycicli. & quando distant a sole p quartam partem zodyaci tunc sunt in longitudinib9 mediis epycirculi. Ex quo fit manifestum q tempo9 circuitus stellarum in epycirculis est equale tempori cõiunctõis earum ad solem Reliqua de istis stellis erraticis dicentur infra. ¶ In prefatis stellis ymaginantur tres orbes dicti i sole Ita q due extreme spere moueantur ab oriente in occidentem motu tardissimo. s. octaue spere & tercia spera que est in ea que vocatur ecentrica moueatur ab occidente in orientem. vt in saturno qui peragrat totum zodyacum in annis 30: fere ¶ Iuppiter in 12. ¶ Mars in annis duobus. ¶ Fingitur etiam vnum centrum supra centrum deferentis respectu cuius equatur motus epycirculi in ecentrico Et dicitur centrum equantis qui tantum eleuatur supra centrum deferentis quantum centrum deferentis supra centrum mundi & eiusdem centri finxerũt circulum vnum qui dicitur circulus equans. respectu enim centri equantis voluitur centrum epicirculi proportionabiliter equis portionibus in ecentrico & zodyaco.

¶ Capitulum sextum et ultimum de Venere Mercurio et eorum circulis.

Venus & Mercuri9 similes habent astrologias sicut illi tres dicti superiores quo ad ecentricum epicirculum & equantem Veruntñ respectu solis est quid mirabile in mercurio Nec tantum in venere. At vero expedientur breuibus prefate

Aſtrologie. nam venus & mercurius circuũt ſemper ſolem. & habent duas diſtãtias maximas reſpectu ſolis. Quarum vna dicitur matutina vtputa quando quilibet eorum oritur ante ſolem. & altera veſpertia: quomodo quilibet eorum occidit poſt ſolis occaſum. Et quia due prefate diſtantie fuerunt vile equales: ex iſtimanti ſunt ꝙ centrum epicicli cuiuſlibet eorum ſit ſemper cum ſole· & quomodo prefate ſtelle ſunt in auge epicirculi uel oppoſito augis epicirculi tunc nõ apparent dicte ſtelle. ſed occultantur radiis ſolaribus Sed quando prefate ſtelle ſunt in longitudinibus epycirculi tunc apparent & videntur Et ex hoc reducti ſunt aſtrologi fingere prefatam aſtrologiam vt ꝙ cẽtra epycirculorum dictarum ſtellarum ſunt ſemper cum ſole ⸿ Veruntamen venus nũquã viſus fuit meridionalis ab ecliptica ſed ſemper ſeptentrionalis. Et propterea quia eis hoc non facile fuit ſaluare. Quia ecentricus deferens Veneris mercurii & aliarum ſtellarum omnium interſecat viam ſolis et eclipticã finxerunt ꝙ centꝝ epicirculi In Venere incipiat moueri ab interſecatione que eſt verſus ſeptentrionẽ. & cũ peruenerit ad interſecationem ecentrici cum ecliptica que peruenit ad meridiem tunc ecentricus coniungit cum ecliptica & mouetur taliter ꝙ pars ecentrici : q̃ erat ſeptentrionalis efficiat meridionalis. & que erat meridionalis efficitur ſeptentrionalis. z ſic epyciclus incipiens moueri in parte meridionali ecentrici q̃ fit ſeptentrionalis reperitur in parte ſeptentrionis & ita fit vt epicirculus· i Venere. ſemper ſit ſeptentrionalis ⸿ In mercurio autem fit totum oppoſitum quoniaꝫ

visus fuit semper meridionalis ab ecliptica. Ita q̄ centrum epiciculi in mercurio ab intersecacione que respicit meridiem incipit moueri z cum puenerit ad intersecationem que versus septentrionē defert. tunc eccentricus coniungit cum ecliptica & tantum mouet vt pars meridionalis efficiat septentrionalis. et econū so. Et inde est q̄ centrum epicirculi mercurii qui incipiebat uenire ad partem septentrionalem. que tunc est meridionalis uideat semp meridionalis Hanc astrologiam finxerūt in mercurio & in uenere vt saluarent propter quid venus semper est septentrionalis & mercurius meridionalis. ¶ Et hoc breuiter de planetis & eorum circulis dicta sufficiunt.

¶ Possem me amplius extendere in huiusmōi opusculo ad intelligentiā alioꝝ q̄ requirūt scire in ipa theorica planetaꝝ: ut qd esset in vno quoq; planeta medius motus aut verus. Quid essēt equactiones. quid argumentū. quid minuta ꝓportionabilia. quid aux deferentis uel epycicli. aut planete. qd centꝝ epicicli aut planete. quid excētricitas equāts deferentis. qd retrogradatō: Statio: directō: latitudo: aspectus zc. Sed qm̄ hec oīa indigēt figuris bene lineats: sine quibus male intelligerēt: & impssores nullā aut paruā habebāt comoditatem imprimēdi illas figuras Ideo volui me pocius in huiusmōi breuitate exercere q̄ multa dicer̄ z sine figuris ea obscure z nō intelligibilia ascribere.

¶ Incipit quarta pars libri de distantiis orbium a centro terre et omniũ stellarum erraticarũ fixarũq; magnitudinibus instar ipsius corporis terre exordium et capitulũ primum.

SOlet arduum ac pene impossibile nõnullis uideri sperarũ celestiũ omniũ a cẽtro terre distantiam vsq; ad vltimũ celũ cognosci posse, nec minus erraticaꝝ magnitudinem per cõparationẽ ad terram applicatã: i qua re peruestiganda non paꝝ antiquorũ ingenia elaborauere. E quibus uaria tum prolixe nimis tum etiam obscure dicta: in compendiuʒ hunc redegi vt res que difficilis nõnullis uidet̃ nunc facilis vera z plane ac breui sermone esse intelligat̃. Verum ut rectius ac rationabilius in huiusmodi re ꝓcedere videar: decreui causas primo z demonstratões geometricas dicendoꝝ omnium probare quibus ratõibus :quibusue mediis Astrologorum autores talia inuestigarunt. demum possibilitatem effectus ac dimensiones supcelestium sperarum nõ minus & stellarum ꝑ ordinem & sine interuallo ascribere. ¶ Ea igitur cum in prima huius libelli pte tractatu de elemẽtis declaratũ sit: ꝙ doctrina q̃libʒ ordiaria ab vniũsalioribꝰ sẽp: tum etĩ ab his

que magis sunt nota nobis debet incipere & ad pticu laria deuenire Aut ab vniuersalib9 procedere & usqz ad specialissimas causas cuncta resoluere Id circo cuz pars elementalis longe clarior q̃ celestis sit nota nobis merito igit̃ & ab ipa terra tanquā a maiori materiali & nobis omniū elementorum sensibiliori & nociori sit hui9 Astrologie narratō primordialis incipiēda.

Capitulū 2m de dimen sione corporis terre tan quam metrum et mensu ra aliorum corporum su periorum.

CVm nihil p̄stantius q̃ aliorum & maxime sapientum dicta imitari. Ducor igit̃ autori tate Thebit Embenchorat viri in astrologia clarissi mi ac maxime vetustatis: qui inducens Tholomeū & plerosqz alios talia refert. Tholome9 & alii sapien tes posuerunt corpus terre comunē mensurā qua me ciebant̃ stellarum corpora & posuerūt medietatē dya metri terre pportionabilem mensuram qua stellarū erraticarum orbes ad se inuicem & ab eodem centro elongari videbantur. quod terre centrum punctum in medio firmamenti: & ab eo equaliter distantem eē voluere. Ad cuius terre centrum etiam ipsius super ficiem equaliter et vndiqz confugere extimarunt.

Exquo merito terram scilicet totam ex omni parte per eque distantiam ab eius centro rotundaꝫ esse ꝓbarunt. qui cum ad certam & determinatam mensuraꝫ tocius aut eius terre semidyametri peruenire voluerunt primo & terre circumferentialem partem metiri ac per miliaria partiri conati sunt Et hac de causa ad tocius & semidyametri mensuram terre deuenerūt vbi idem Tholomeus & alii sapientes asserunt expertum fore tempestate Maymonis mediantibꝰ instrumentis ꝙ portio vnius gradus rotunditatis celi continet sub se de rotunditate terre quinquaginta sex miliaria & duas tercias miliarii quod de scribitur his cifris: 46 & duas tercias q̄ miliaria ea ꝓportōe cōsiderāda sunt qua vnū miliarium continet quatuor milia cubitorum hominis mensuram Ita ut quilibet cubitorum ad pedem unum & semis hominis habeat proportionem. Consequenter cum multiplicarunt proportionem cuiuslibet celi gradꝰ qui sunt 360: per quinquaginta sex miliaria & duas tercias miliarii resultauit per numeri aggregationem viginti milia & quatuor centum miliaria hoc est 20400: que miliaria tocius terre ambitum importare voluerunt Deinde cū diuiserunt totum aggregatum miliariorum tocius ambitus terre per tris partes & septimam vnius resultauit numerus miliariorum sex milia quadrigenta: nonaginta vnum miliarium & vndecima unius minus hͦ ē 6491: minꝰ vna ūdecīa & talis qdem ꝓportio fuit tocius dyametri ipſius terre Demum tale productum eque diuiserunt in duas partes & resultauit

pro eo q̄ determinat semidyametrum terre. ter milia & ducentum quadraginta quinq̄ miliaria. ferre hoc est 3245: fere semp̄ miliaria intelligendo ea propor-tione cubitorum qua supra dictum est.

Capitulum tercium de probatione cause quomodo ātiqui peruenerūt in noticiam distantiarū excentricitatis orbium luminarium a centro terre et spissitudinis sperarum.

p P Ostquam tanta experientia tantoq̄ opere antiqui Astrologi terre ambitum ex omni parte per gradus & celi diuisiōes ī miliaria geometrica resoluta simul cū eius dyametro & semidyametro diligētissime partiri conati sunt. Longiori inde obseruatione non solum orbium planetarum quo ad eorum longitudinem & distantiam a centro terre considerauerunt verum & sperarum crassitudinem quam spissitudinem vocarunt. & earum excentricitatem a centro terre nō minus quoq̄ erraticarum fixarūq̄ stellarū corpora :& z dyametrꝝ cuiusq̄ ac circūferentiā īstar semidiametri terre p̄ illa meth supi⁹ ꝓporcōnata miliaria metiri z inuestigare voluerūt Quoꝝ ātiquoꝝ cōsideratō

prima fuit ex parte motus luminariū. quoniā cū3 so
lis motum luneq; primo obseruare ceperūt nō paruā
diuersitatē & differentiā in hoc arbitrati sunt. nam
cum corpora illa modo videbant̄ ꝓpiora : modo ab
eoꝝ aspectibus longiora Quandoq; etiam miores p/
transierant arcus ex orbe signoꝝ & quandoq; maiōs
maxime in temporib⁹ equalibus Talem diuersitate3
aliter saluare nequaq̄ poterant. nisi qa imaginati fue
runt ponere: vnum aliū punctum egredientē a centro
terre pro circulo deferentis solis. & alium quoq; pro
deferente lune Et ex hac diuersitate excētricitatꝭ pri
mo saluarunt ꝓportionem motus in orbe signoꝝ :&
demum spissitudinē orbiu3 luminariū ea ꝓportōe &
crassitudie qua pūct⁹ ex centricitatis erat remot⁹ a cē
tro terre Et inde est ꝙ deferens cuiusuis planetaru3
semp inouet̄ simul cum corpore planete infra sue spe
re spissitudinem Vn̄ quando planeta est in supꝼicie
conuexa spere sue tunc dicit̄ esse in auge sue deferen/
tis Et quando inuenit̄ in superficie. Cōcaua spere di
citur planeta in opposito augis. Qua propter & .i
talis mot⁹ non esset determinat⁹ infra crassitudinem
uel spissitudinē spere iam dictā sequeret̄ ꝙ deferens
corpus planete scinderet celum quod esset absurdū:&
contra omnem naturalem doctrinā. Et sic his rationi
bus:date sunt cause circuloꝝ planetarum excentricita
tis:z per consequens eorum orbium spissitudines que
rationes & probatōes non solum ad orbes luminariu3
attribui possunt verum & similibus mediis dicendu3
puto de orbibus & excentricis omnium aliorum qnq;
planetarum.

applumi

ℭ Capitulũ quartum de probatione causarũ quibus Astrologi cõsideraverũt distãtias orbiũ luminariũ a cẽtro terre ad utrãq; supficiem: et p cõsequẽs orbium aliorum planetarum

THolomeus enim ut testat̃ ab alfagrano capitulo 21° declarauit in libro suo quantitatem longitudinis solis & lune tantũ a terra. Sed non inuenit̃ dixisse longitudines aliarum stellarum: nisi quia modum descripsit inueniendi. & dixit q͏̃ orbes stellarum erant adeo contigue scd̃m superficiem concauam vnius & conuexam alterius q͏̃ non erat aliqua uacuitas inter media. sed superficies cõuexa unius erat illa meth superficies concaua alterius sibi superioris orbis. Et ideo dicit q͏̃ stelle fixe sunt concentrice mundo quia semper equali elõgatõne mouent̃ i circumferentia terre. ℭ Quamobrem non sine rationabili & probabili demr̃atõe. Idem Tholomeus solũmodo luminarium orbes per elongationem a centro terre & quo ad quantitatum spissitudinum cõmensurauit. ac per miliaria partiri causam adinuenire conatus est. Quoniam per eclipsim lune facile distantiã orbis eius per tria media scilicet per dyametrum terre

prius notum etiam per considerationē unı⁹ linee dy ametralis interiacentis inter duas lineas pyramidales causantes vmbram ad corpus lune ex interpositōe ter re z per arcum linee causate a principio eclipsis lune. usq₃ ad finem diligentissime adinuenit. Et pari quo/ q₃ ratione orbem solis per eius eclipsim su..m distanti am a centro terre expertus est. Q₄ si causas omnes & figuras huius demonstratōis ascribere velim: longu₃ esset hic illa exprimere atq₃ figurare. sed in huiusmo di re libro almagesti Tholomei veritas & demonstra tiones perquirantur in longum. ¶ De spissitudinıb⁹ aūt orbiū omniū planeta₄ facil'r p elōgatōe₃ excen/ tricitatis deferentis cuiuslibet planete a centro terre eas adinueniř potuit: que excentricitates etiam vt su perius dictum est per diuersitatem mot⁹ in orbe sig norum Astrologi adinuenerunt. Sed elongationes or bium aliorum quinq₃ planetarum a centro terre per miliaria partitas alii Astrologi per modum datum a Tholomeo inuenerunt. ¶ Restat vltimo dicere cau/ sas demonstrationis dyametrorum stellarum tan.. .r raticarum q̃ fixarum istar dyametri terre. nā siquis est q ingenio hoc percipere valeat: facile intelligeř po test quomodo per instrumenta quib⁹ eleuationes stel larum accipiuntur. Aut per earum ortum in orizon tali linea Hec omnia & similia operari possunt z ex periri.

¶ Capitulũ quintũ de omnib⁹ distantiis orbium a centro terre et dimensionibus stellarum instar corporis terre et primo de luna.

SVperioribus itaq; causis dicendorum luci/de descriptis per consequens narrandi sunt: magnitudines stellarum & orbium distan/tie a centro terre prout Campanus prealiis longe clarior describit. ¶ Orbis lune propinquior uel sup/ficies eius concaua distat a centro terre triginta trib⁹ vicibus & semis paulo plus fractionis. prout Semidy/ameter terre est pars vna: quod resoluitur p miliaria: 108884: & aliquid plus fractionis prout Semidyame/ter terre est 3244: miliaria. ¶ Orbis lune distantior uel superficies conuexa distat a centro terre 64 par/tibus & sexta vnius partis prout Semidyameter ter/re est pars una quod resoluit per miliaria 208240: paulo plus fractionis. ¶ Punctus ecentricus deferen/tis lune a centro terre distat partibus 10: prout semi/dyamet terre est pars vna Quod resoluit p miliaria 32941: & aliquid fractionis plus. ¶ Spissitudo toci⁹ spere continet miliaria 101261: z fractões plus. ¶ Am/bitus orbis concaue cõtinet miliaria 678448: z ali/quid pl⁹. ¶ Ambit⁹ supficiei cõuexe cõtinz miliaria 1314961: & plus. ¶ Ambit⁹ corporis lune continet miliaria 494948: fere. ¶ Proportio Semidyametri Lune ad semidyametrum terre est sicut proportio vni⁹ ad tres vtsi terr̃ ps. 1. Lũe võ ptes 3: & due qnte

¶ Proportio tocius corporis lune est. pars vna de 39 & duabus quintis de corpore terre. q si causam q̄ris multiplica tria & duo quinta de dyametro terre p se & super illud quod prouenit. iterum multiplica tria & duo quinta. aut multiplica tria & duo tercia p eius quadratum & quod prouenit est illud quod habetur de corpore sperico. scd̄m proportionem dyametri suprascripti.

¶ Capitulū 6m de distāti is orbis mercurii & proportione eius corporis ad terram.

¶ Orbis mercurii propinquior aut superficies ei9 cōcaua est eadem distantia a centro terre qua elongatur orbis conuexa lune. Quoniam ut dictum est orbis conuexa vnius planete est orbis cōcaua alteri9 sibi superioris. Quoniam spere omnes inter se contigue sut ¶ Orbis mercurii distantior uel superficies conuexa distat a centro terre cencies sexagesies sepcies equalis medietati dyametri terre. quod resoluitur per miliaria 441991: minus vna undecima. ¶ Spissitudo spere mercurii cōtinet miliaria 370122: & quinq vndecimas: vnius miliaris. ¶ Ambit9 orbis cōcaue est idem q cōuexū orbis lune. ¶ Ambitus orbis cōuexe mercurii cōtiet miliaria 3641446: & duas septias vni9 miliaris. ¶ Ambitus corporis mercurii cōtinet miliaria 724: z q̄sdam fractōes pl9. ¶ Seidyamet corpis Mercurii continet miliaria 114: ¶ Proportio dyametri Mercurii ē vt vicesima octaua ps dyametri terre

que resoluit per miliaria 230. ¶ Proporcio tocius corporis Mercurii est pars vna de 22000 :corporis terre.

¶ Capitulū 7m de distantia orbis Veneris et proportione eius corporis ad terram.

¶ Orbis propinquior Veneris uel concaua est idem q̄ conuexa Mercurii. ¶ Orbis eius distantior uel cōuexa superficies distat a centro terre milies & cencies ac vigesies. equalis medietati dyametri terre. quod resoluitur per miliaria 392700: hoc ē tria mille milia & nonigenta viginti septem milia miliaria. ¶ Spissitudo tocius spere Veneris continet miliaria 3313444 : & quasdam fractiones plus. ¶ Ambitus orbis concaue eius est idem q̄ conuexum mercurii. ¶ Ambitus superficiei eius cōuexe cōtinet miliaria 24469448 & quasdam fractiones plus. ¶ Dyameter veneris est quinta pars & medietas quinte partis dyametri terre scdm Alfagranum. Thebit vero dicit q̄ dyameter veneris est tercia pars tercie partis dyametri terre.

¶ Ambitus corporis veneris cōtinet miliaria 9094 & quasdam fractiones plus. ¶ Proportio tocius corporis Veneris ad corpus terre est Quia corpus terre: continet corpus veneris duabus vicibus & viginti quinque sexagesimis quartis plus.

¶ Capitulū octauum de distantia orbis Solis ac de proportione eius corporis ad terram.

¶ Orbis propinquior uel superficies concaua Solis ē idem ꝙ orbis & superficies conuexa veneris. ¶ Orbis eius distantior uel sup̄ficies cōuexa elongat̄ a centro terre milies & ducencies decies equalis medietati: dyametri terre. Quod resoluitur scd̄m Alfagranum per miliaria tria mille milia & nonigenta vigintiseptem milia hoc est 3927000: Et secūdum Campanuȝ 4268629: miliaria. & aliquid plus. ¶ Spissitudo tocius spere sue continet miliaria 374762 :& aliquid fractionis plus. ¶ Ambitus orbis concaue eius est idē ꝙ conuexa veneris ¶ Ambit⁹ orbis solis conuexe cōtinet miliaria 26831383:& plus. ¶ Ambitus rotunditatis corporis solis cōtinet miliaria 112200. ¶ Dyameter corporis ipsius continet quinquies dyametruȝ terre & medietate eius fere scd̄m Campanum. & Thebit dicit ꝙ proportio dyametri solis ad dyametrum terre est proportō quinti & medii ad vnum. ¶ Proportio tocius corporis solis ad corpus terre scd̄ȝ Campanum hec est. Corpus solis continet quantitatē corporis terre centum sexaginta sex vicibus. ¶ Et Thebit dicit s̄m intentionem Geber ꝙ proportō corporis solis ad corpus terre est 166 ad vnum corporis terre. Et proportio corporis solis ad corpus Lune est proportio 6644:& medii ad vnum.

¶ Capitulũ nonum de dis tantia orbis Martis a cẽ tro terre ac de proportõ ne eius corporis ad terrã

¶ Orbis propinquior uel superficies concaua marts a centro terre est idem q superficies conuexa superi/ or solis. ¶ Orbis eius distantior uel superficies con/ uexa distat a centro terre occies millies occies cencies & septuagesies sexies equalis medietati dyametri ter re. Quod resoluitur per miliaria viginti octo mille milia & octingenta & sex milia & sex centa & quinq ginta quatuor miliaria & sex vndecime vnius milia ris. Quod bis cifris describitur. 28806644. ¶ Spis situdo spere Martis continet miliaria 28083446: z aliquid plus. ¶ Ambitus orbis concaue ipsius est idem q orbis conuexa solis. ¶ Ambitus superficiei conuexe martis continet miliaria 203344904: & ali/ quid plus ¶ Ambitus corporis Martis continet mi liaria: 23800 precise ¶ Semidyameter corporis eius continet miliaria 3786 et aliquid plus. ¶ Dyame/ ter Martis est similis dyametro terre semel z sexta se cundum Alfagranum. Et etiam Thebit paulo plus ¶ Corpus autem martis continet corpus terre semel & insuper 127: sextas decimas scd̃m Campanum & se cundum Thebit. Corpus eius est simile terre semel z semis cum medietate octaue vnius vicis.

¶ Capitulũ decimum de distantia orbis Iouis et proportione eius corporis ad terram.

¶ Orbis propinquior eius uel superficies concaua ē idem q͂ conuexa martis. ¶ Orbis longior uel superficies conuexa distat e centro terre quater decies milies & quater centies & quinquies equalis medietati dyatri terre Quod resoluitur per miliaria quadraginta sex mille milia z septigēta z qngēgita milia z septigēta z septuagita duo miliaria z octo ũdecime uni⁹ miliarii pl⁹ h° ē ſm Cāpanū 42444702 ¶ Spissitudo toci⁹ ei⁹ spere continet miliaria 20192626 et plus. ¶ Ambitus spere l'orbis eius concaue est idem q͂ cō conuexa martis ¶ Ambit⁹ superficiei conuexe Iouis continet miliaria:330280986:et plus. ¶ Ambitus corporis Iouis continet miliaria 93160 precise. ¶ Semidyameter eius corporis continet miliaria 14820: et sexagintasex sexagesimas pl⁹ ſm Cāpanum. ¶ Et dyameter Iouis ſcđm Alfagranuȝ est equalis dyametro terre quater & semis & sextadecima vnius vicis. ¶ Corpus autem Iouis continet corpus terre 94 vicibus & insuper certas fractiones plus.minutissimas. ſm Alfagranum. ¶ Et ſm Thebit Corpus Iouis est equale terre ſn 94.

¶ Capitulū undecimū de distātia orbis Saturni et ꝓportōe eius corporis ad terram.

¶ Orbis ꝓpīquor eius est idem ꝙ orbis conuexa iouis ¶ Orbis vero eius longior uel superficies conuexa q̄ est concaua stellarum fixarum elongatᷓ a centro terre vigesies millies & tercies & decies equalis medietati dyametri terre quod resoluitur per miliaria sexaginta quinq; mille milia & ducenta sexaginta sex milia: & nonaginta vnum miliariu3 z vndecima vnius miliarii. hoc est 64z6691 scd̄m Alfagranum. Et scd̄m canpanum sunt miliaria 73387747: z aliquid plus fractionis. ¶ Spissitudo tocius spere sue continet miliaria z0843044: & plus. ¶ Ambitus eius spere & superficiei concaue: est idem ꝙ conuexe Iouis ¶ Ambitus superficiei conuexe eius continet miliaria v3 461z94410: & plus. ¶ Ambit⁹ corporis saturni cótinet miliaria 91800: precise. ¶ Dyameter corporis Saturni est equalis dyametro terre quatr & semis. ¶ Semidyameter corporis Saturni cōtinet miliarria videlicet: 14604: & plus. ¶ Corpus autem saturni continet corpus terre 91: vicibus & vna octaua scd̄m Campanū z ſm Thebit Corpus saturni est simile terre nonagesies & semel.

¶ Capitulū 12m ubi cōclusiue recapitulantur magnitudīes corporum omnium stellarū instar corporis terre secūdū Alfagranum.

Deberet scire ¶ De corpore solis & lune superi⁹ dictum est ad proportionem terre. ¶ Corpus Mercurii est vna pars ꝗ viginti duob⁹ millibus ptibus fere corporis terre. ¶ Et corporis Veneris est tricesimaseptia pars terre fere. ¶ Et corporis Martis est simile terr̄ semel z semis & aliquid plus. ¶ Et corporis Iouis e equale terre nonagesies quinquies fere. ¶ Et corporis saturni ē simile terre nonagesies quinquies fere.

¶ Capi^m i3^m et ultimū de stellis fixis ī star corporis terre secundum Alfagranum.

5 ¶ Stellaꝝ maximaꝝ fixaꝝ prime z scđe magnitudinis vnaqq3 est equalis terre cencies & sepcies fere. Et omnis stella eaꝝ que sũ in magnitudine tercia ē equalis terre septuagesies bis. ¶ Et oēs eaꝝ que sũ in magnitudine quarta est equalis terre qnquagesies quater ¶ Et omnis stella eaꝝ que sũ in magnitudie qnta est equalis terre trigesies sexcies ¶ Et omnis stella q̄ ē in magnitudie sexta ē minor stellaꝝ q̄ vident̄ est eq̄lis terre decies & occies. ¶ Patet igit̄ ex p̄dictis ꝙ mai⁹ corpoꝝ supcelestiū est corp⁹ Solis. ¶ Et scđo stelle p̄me magnitudinis z secūde. ¶ Deinde Iuppiter. ¶ Deinde Saturn⁹. ¶ Deinde residuū stellaꝝ fixaꝝ. ¶ Deinde Mars. ¶ Deīde terra. ¶ Deinde Venus. ¶ Postea luna. ¶ Vltimo Mercurius.

¶ Finis huius opusculi Parthenope imp̄ssum: anno salutis 1477 octaua kalendas septēbrias.

¶ TABULA festorum mobilium

Aure9 nūs	Lře dñic	Septuag	Quadra	Pasca	Ascensio	Pēthecos	Corps xp̄i	Aduent9
16		Iañ	febř	mar	apl	mad	mad	nouember.
9	d	18	8	22	30	10	21	29
	e	19	9	23	ma	11	22	30
13	f	20	10	24	2	12	23	1 Decēber
2	g	21	11	25	3	13	24	2
	A	22	12	26	4	14	25	3
10	b	23	13	27	5	15	26	27 nouēb.
	c	24	14	28	6	16	27	28
18	d	25	15	29	7	17	28	29
7	e	26	16	30	8	18	29	30
	f	27	17	31	9	19	30	1 Decēber
15	g	28	18	apl	10	20	31	2
4	A	29	19	2	11	21	Iuñ	3
	b	30	20	3	12	22	2	27 Nouēbř
12	c	31	21	4	13	23	3	28
1	d	feb	22	5	14	24	4	29
	e	2	23	6	15	25	5	30
9	f	3	24	7	16	26	6	1 Decēber

i. 2.3.4.5.6.7.8.9.10.11.12.13.14.15.16.17.18.19

1463 1583 1477

Residuũ tabule festorum mobilium.

Aure⁹ numer⁹	Lr̃a dñicalis	Septuagesĩa	Quadragesĩa	Pasca	Ascensio	Pẽthecosten	Corp⁹ xp̃i	Adventus
		febr̃	febr̃	Ap̃l	maď	maď	Iun	Decẽber
	g	4	24	8	17	27	7	2
17	A	5	26	9	18	28	8	3
6	b	6	27	10	19	29	9	27 nouẽb
	c	7	28	11	20	30	10	28
14	d	8	mar	12	21	31	11	29
3	e	9	2	13	22	Iuñ	12	30
	f	10	3	14	23	2	13	1 Decẽber
11	g	11	4	15	24	3	14	2
	A	12	5	16	25	4	15	3
19	b	13	6	17	26	5	16	27 nouẽb
8	c	14	7	18	27	6	17	28
	d	15	8	19	28	7	18	29
	e	16	9	20	29	8	19	30
	f	17	10	21	30	9	20	1 Decẽbr̃
	g	18	11	22	31	10	21	2
	A	19	12	23	Iuñ	11	22	3
	b	20	13	24	2	12	23	27 nouẽber
	c	21	14	25	3	13	24	28

Cõiunctiones siue voluilunia calculata ab occasu solis in meridionali Neapolis.

Anni ab icar:	Ianuarius	Februarius	Marcius	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Augustus	Septẽber	October	Nouẽber	Decẽber		
1478	3	2	4	2	1	29	28	27	24	24	23	23	dies	31
	17	11	1	12	21	11	18	3	14	4	22	17	hor	4
	42	4	32	44	43	28	40	47	13	2	47	30	miū	41
1479	22	21	22	21	20	19	18	16	14	14	13	12	dies	
	12	6	21	9	19	4	12	19	4	14	4	19	hor	
	16	23	4	46	48	31	6	48	42	26	28	41	miū	
1480	11	10	10	9	9	7	7	4	3	3	1	1	dies	30
	12	6	23	14	4	16	2	12	21	6	17	4	hore	18
	49	17	21	48	33	30	47	23	30	40	11	1	miū	24
1481.	29	28	29	28	27	26	26	24	22	22	20	20	dies	
	9	0	16	7	21	11	0	10	22	9	20	7	hore	
	0	26	0	11	40	17	3	46	41	32	7	18	miū	
1482.	18	17	18	17	16	14	14	13	12	11	10	9	dies	
	18	6	19	8	23	13	4	19	9	23	11	23	hore	
	10	17	14	44	12	43	40	22	49	23	47	0	miū	
1483.	8	6	8	6	6	4	4	2	1	1	29	29	dies	30
	9	18	4	14	2	14	6	21	14	6	13	1	hore	22
	18	47	49	12	44	39	4	38	6	42	6	27	miū	39
1484	27	24	26	24	23	22	21	20	19	19	17	17	dies	
	11	20	4	12	22	9	23	14	9	2	20	12	hore	
	33	17	24	42	8	31	4	42	13	30	28	46	miú	
1485	16	14	14	14	13	11	11	9	8	8	6	6	dies	
	2	13	21	4	11	19	4	17	8	2	21	16	hore	
	20	8	31	39	33	44	12	38	44	22	37	42	miū	

¶ Coniunctiones.

	Anni ab icarna:	Ianuarius	Februarius	Marcius	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Augustus	September	October	Nouember	December		
1524	¶ 1486	5	4	5	3	3	1	0	28	27	26	25	25	dies	30
1562		10	1	13	22	5	11	18	14	4	21	16	12	hor̄	3
		33	28	12	4	8	26	30	18	34	40	46	19	miñ	6
1525	¶ 1487	24	22	24	22	22	20	19	18	16	16	14	14	dies	
1563		6	22	11	21	4	11	18	3	13	2	18	12	hore	
		36	30	14	11	58	54	56	1	15	16	10	8	miñ	
1526	¶ 1488	13	12	12	11	10	9	8	6	5	4	3	2	dies	
1564		6	1	7	7	18	4	12	19	4	14	1	16	hore	
		52	2	20	15	38	0	5	51	15	10	18	12	Miñ	
1527	¶ 1489	1	1	1	30	29	28	27	25	24	23	22	21	dies	13
1565		8	0	18	0	13	1	11	23	6	16	3	16	hore	10
		4	57	5	49	50	26	33	19	53	48	50	1	miñ	10
1528	¶ 1490	20	18	20	19	18	17	16	15	13	13	11	11	dies	
1566		6	20	1	3	18	5	21	10	22	9	19	6	hore	
		7	59	56	28	16	20	49	17	2	2	28	31	miñ	
1529	¶ 1491	9	8	9	8	7	6	6	4	3	2	1	0	dies	30
1567		16	4	16	5	19	9	0	15	6	20	10	20	hore	8
		46	9	22	22	16	46	43	40	39	54	9	58	miñ	42
1530	¶ 1492	28	27	27	26	25	24	23	22	21	20	19	18	dies	
1568		18	3	13	0	12	1	17	9	2	18	10	23	hore	
		26	47	35	15	15	59	1	24	15	56	24	47	miñ	
1531	¶ 1493	17	15	17	15	14	13	12	11	10	9	8	8	dies	
1569		10	20	4	12	20	6	19	10	2	21	15	9	hore	
		58	12	20	7	40	59	25	16	58	10	45	10	miñ	

Coniunctiones.

Anni incarn̄	Ianuarius	Februarius	Marcius	April	Maius	Iunius	Iulius	Augustus	Septēber	October	Nouēber	Decēber		
1494	7	5	6	5	4	2	2	30	28	28	27	27	dies	31
	0	12	1	5	11	18	3	4	21	15	11	6	hore	14
	8	16	30	2	46	55	4	34	19	56	36	14	min̄	41
1495	25	24	25	24	23	21	21	19	18	17	16	16	dies	
	22	11	21	5	11	18	2	12	1	16	11	6	hore	
	16	49	41	23	58	38	26	7	0	47	0	36	min̄	
1496	15	13	14	12	12	10	9	8	6	5	4	4	dies	
	1	18	8	20	5	12	19	2	11	23	20	10	hore	
	32	45	52	13	2	18	4	43	50	31	2	6	min̄	
1497	3	1	3	2	1	29	28	27	25	25	23	23	dies	31
	1	19	13	4	16	11	19	4	13	0	13	4	hore	3
	28	52	7	1	39	51	56	1	18	6	13	44	min̄	2
1498	21	20	22	20	20	18	18	16	15	14	13	12	dies	
	20	14	6	21	11	23	10	20	5	15	2	13	hore	
	45	13	4	26	4	22	17	16	58	44	3	50	min̄	
1499	11	9	11	9	9	8	7	6	4	4	2	2	dies	31
	2	16	7	22	13	4	18	7	19	7	18	5	hore	15
	41	49	36	44	39	11	5	20	45	23	19	9	min̄	37
1500	30	28	29	27	27	25	25	24	22	22	20	20	dies	
	2	14	2	15	5	20	11	2	17	7	20	7	hore	
	28	0	18	33	38	17	35	54	53	58	40	57	min̄	
1501	18	17	18	16	16	14	14	13	11	11	10	9	dies	
	17	3	12	22	9	20	18	4	21	14	7	21	hore	
	57	17	23	20	30	14	28	31	35	47	9	49	min̄	

Coniunctiones.

Añi incar:		Ianuarius	Februarius	Marcius	April	Maius	Iunius	Iulius	August.	Septẽber	October	Nouẽber	Decẽber		
1502		8	6	8	6	5	4	3	2	0	30	29	28	dies	30
		10	19	4	12	19	5	16	6	22	10	4	21	hore	15
		0	55	24	3	53	5	19	4	4	33	52	17	miñ	44
1503		27	25	27	25	24	23	22	21	19	19	18	18	dies	
		10	21	5	12	19	2	12	0	16	10	5	1	hore	
		38	7	19	10	0	40	33	59	25	28	55	12	miñ	
1504		16	15	15	14	13	11	11	10	8	8	7	7	dies	
		18	9	20	5	2	18	2	9	12	12	5	0	hore	
		42	21	26	12	29	57	3	47	13	36	51	53	miñ	
1505		4	3	5	3	3	1	0	28	26	26	25	24	dies	30
		20	14	6	13	3	12	19	[illegible]	22	11	3	20	hore	3
		20	26	4	40	37	31	37	33	11	13	[illegible]	16	miñ	0
1506		23	22	24	22	22	20	19	18	16	15	14	14	dies	
		14	8	0	14	1	11	19	4	13	23	11	0	hore	
		37	34	40	38	50	18	53	24	15	28	17	59	miñ	
1507		12	11	13	11	11	9	10	7	6	5	4	3	dies	
		16	8	1	17	8	21	8	19	5	15	1	12	hore	
		18	55	9	41	12	7	41	20	30	33	50	42	miñ	
1508		2	1	30	29	29	27	27	25	24	23	22	21	dies	31
		0	3	19	9	0	14	4	17	6	17	4	14	hore	13
		30	50	1	46	30	47	34	41	9	46	28	[illegible]	miñ	34
1509		20	18	19	18	18	16	16	14	13	13	11	11	dies	
		1	12	23	12	1	16	7	22	14	5	19	7	hore	
		16	10	49	27	56	16	28	8	44	41	11	6	miñ	

Coniunctiones

	Ianuari9	Februarı	Marcius	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Augustᵍ	Septēber	October	Nouemb	Decembe		+
1510	9	8	9	7	7	5	5	4	2	2	1	30	dies	30
	17	2	11	21	7	19	8	0	16	10	3	8	hor	19
	19	42	48	13	29	9	36	0	57	40	50	29	miñ	20
1511	28	27	28	26	26	24	24	22	21	21	+ 20	19	dies	
	19	4	12	19	4	14	2	16	10	5	0	17	hore	
	16	16	11	52	58	8	27	23	49	41	34	49	miñ	
1512	18	16	17	15	14	13	12	10	9	9	8	7	dies	
	8	20	5	12	19	2	11	22	12	5	0	20	hore	
	23	4	20	50	32	39	15	18	24	22	25	2	miñ	+
1513	6	5	6	5	4	2	2	30	28	28	27	27	dies	31
	23	11	21	5	12	19	2	4	21	16	11	6	hore	14
	58	57	23	9	8	19	58	44	31	20	56	25	miñ	44
1514	25	24	25	24	23	21	+ 21	19	18	17	16	16	dies	
	22	11	21	5	12	18	2	12	1	17	11	6	hore	
	26	33	39	36	6	53	41	34	21	8	20	47	miñ	
1515	15	13	[illegible]	12	12	10	9	8	6	5	4	4	dies	
	1	18	[illegible]	1[illegible]	5	12	19	3	12	24	14	7	hore	
	44	51	[illegible]	[illegible]	7	23	19	0	24	7	27	13	miñ	

Iste suprascripte cōiunctōes seu voluilunia calculata ī meridionali nea politano de occasu ad occasum solis ad dies horas & minuta horaꝝ ꝑcise ꝑ subscriptū temp⁹ annoꝝ expansoꝝ hoc est ꝑ duos ciclos decennouales. vȝ per annos 38. Vnde finito termīo annoꝝ ꝑmissoꝝ reiterande sunt coniunctōes a capite solū mutādo millesimū annoꝝ. vt sicut in prima linea ē descriptū 1478: scribatꝰ inde 1516: & sic deinceps ꝑ alias cellulas. Insuꝑ aduertendū ꝙ qñ inuenitꝰ hoc signū + in vna cellula significat ꝙ bis luna iungitꝰ soli illo mense: die: hora & minutꝭ quib⁹ demōstratꝰ in latere tabule ad simile signū crucis in directo illi⁹ prime + .

ℭ Sequuntur Oppositiones siue quindecime ab occasu

	Añi icar	Januari9	Februarī	Marci9	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Augusti9	Septēber	October	Nouēbr	Decēber		
1516 1554	ℭ 1478	18	16	18	16	16	14	14	12	11	11	9	9	dies	
		1	12	0	12	2	16	7	23	14	5	10	7	hore	
		43	38	10	43	15	38	42	10	48	32	9	22	miñ	
1517 1555	ℭ 1479	7	6	7	5	5	3	3	2	30	30	28	28	hore	31
		7	3	12	21	7	18	9	0	7	3	19	8	hore	17
		52	22	20	29	45	28	0	18	32	27	22	[illegible]	miñ	0
1518 1556	ℭ 1480	26	25	26	23	23	21	21	19	18	18	17	16	dies	
		19	4	12	20	4	14	2	17	10	5	0	17	hore	
		55	53	39	13	27	28	52	43	46	23	10	58	miñ	
1519 1557	ℭ 1481	15	13	1	13	12	11	9	8	7	7	6	5	dies	
		8	20	6	13	19	4	15	22	12	5	0	19	hore	
		50	50	5	15	57	55	33	33	33	20	13	48	miñ	
1520 1558	ℭ 1482	4	6	4	3	2	0	29	28	26	26	24	24	dies	30
		14	22	19	5	13	20	10	20	9	1	19	14	hor̄	2
		29	25	50	47	37	5	36	31	23	17	30	48	miñ	48
1521 1559	ℭ 1483	23	22	23	22	21	19	19	17	16	15	13	13	dies	
		9	2	16	3	12	20	3	11	6	8	4	15	hore	
		41	32	38	56	53	29	33	14	44	25	49	38	miñ	
1522 1560	ℭ 1484	12	11	11	10	10	8	7	6	4	3	2	1	dies	31
		9	3	20	11	0	10	19	4	12	22	9	22	hor̄	12
		39	43	33	22	0	42	54	18	48	19	19	9	miñ	48
1523 1561	ℭ 1485	30	0	30	29	28	27	26	25	23	23	21	20	dies	
		4	12	13	4	18	6	18	4	14	0	11	23	hor̄	
		49	53	45	27	2	50	5	42	46	51	32	0	miñ	

Oppositiones

	Anni icar:	Ianuariꝰ	Februar	Marciꝰ	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Auguſtꝰ	Septẽber	October	Nouẽbr̃	Decẽber		
1524 1562	1486	19	18	19	18	17	16	16	14	13	12	11	10	dies	
		11	0	14	5	20	16	1	15	4	16	3	14	hore	
		25	44	4	50	34	5	28	8	9	21	40	32	miñ	+
1525 1563	1487	9	7	8	7	6	5	5	3	2	2	30	29	dies	31
		0	10	22	9	22	12	3	18	10	7	10	21	hore	21
		44	23	4	52	37	27	17	52	43	49	23	52	miñ	44
1526 1564	1488	28	26	26	26	24	23	22	21	20	19	18	18	dies	
		2	11	20	5	16	5	20	12	5	9	15	6	hore	
		57	53	35	58	47	18	2	0	26	23	58	50	miñ	
1527 1565	1439	16	15	16	14	14	12	11	10	9	8	7	7	dies	
		18	5	13	20	4	12	23	13	5	23	18	13	hore	
		23	16	26	39	9	52	44	10	18	25	24	6	miñ	
1528 1566	1490	6	4	6	4	31	2	1	29	28	27	26	26	dies	+ 30
		5	19	6	14	21	3	11	9	1	19	14	10	hor̃	20
		44	48	12	9	0	17	9	29	5	6	37	2	miñ	57
1529 1567	1491	25	23	25	23	22	21	20	18	17	16	15	15	dies	
		3	17	4	13	20	3	10	19	6	21	14	9	hore	
		4	33	53	38	37	13	20	13	39	2	12	13	miñ	
1530 1568	1492	14	12	13	12	11	9	9	7	5	5	3	3	dies	
		4	22	13	2	12	20	3	11	19	6	19	11	hore	
		23	5	37	11	15	25	41	14	52	30	33	13	miñ	+
1531 1569	1493	2	0	2	1	0	28	28	26	24	24	22	22	dies	30
		4	22	15	7	21	19	3	13	21	7	19	9	hore	9
		36	34	51	36	22	2	59	10	47	59	54	36	miñ	3

Oppositiones

		Ianuarius	Februarius	Marcius	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Augustus	September	October	Nouember	December		
1532 1570	1494	21	19	21	20	19	18	17	16	14	13	12	11	dies	
		0	16	8	0	14	4	16	3	14	18	10	25	hore	
		43	48	50	12	41	1	16	23	1	25	4	35	min	
1533 1571	1495	10	8	[illegible]	9	8	7	6	5	4	3	2	1	dies	31
		9	22	11	1	16	6	21	11	1	14	2	40	hore	0
		23	0	29	41	16	58	39	56	41	35	35	40	min	7
1534 1572	1496	29	27	28	26	26	24	24	23	21	21	20	19	dies	
		10	20	7	19	8	23	14	5	22	13	3	16	hore	
		8	30	28	30	48	1	26	55	30	55	59	15	min	
1535 1573	1497	18	16	17	16	15	14	13	12	11	10	9	9	dies	
		2	11	20	4	14	2	15	7	0	17	11	3	hore	
		31	36	9	45	36	10	43	15	26	47	51	25	min	
1536 1574	1498	7	6	7	5	5	3	2	1	29	29	28	28	dies	31
		17	4	13	20	3	11	21	9	3	13	8	2	hore	0
		31	24	2	23	34	33	31	45	14	25	33	11	min	57
1537 1575	1499	26	25	20	24	24	22	2[illegible]	20	[illegible]	18	17	17	dies	
		17	4	13	20	3	10	19	6	20	13	8	8	hore	
		0	46	43	51	23	21	1	6	21	18	23	58	min	
1538 1576	1500	15	14	15	13	12	11	10	8	7	6	5	5	dies	
		22	4	3	13	21	3	10	18	4	16	9	3	hore	
		25	27	21	16	0	34	24	22	33	34	30	47	min	
1539 1577	1501	3	2	4	2	2	0	29	27	26	25	24	23	dies	30
		22	17	4	23	11	20	11	19	5	16	7	3	hore	3
		49	19	50	43	1	3	26	28	4	58	25	53	min	51

Oppositiones

Añi icar	Ianuari9	Februar	Marci9	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	August9	Septēber	October	Nouēbē	Decēber		
1502	22	21	23	21	21	19	19	17	14	15	13	13	dies	
	17	11	3	18	6	18	3	12	21	7	18	6	hore	
	29	36	26	4	49	48	28	17	20	2	7	54	miñ	
1503	11	10	12	10	10	9	8	7	5	4	3	2	dies	
	21	12	4	9	10	0	10	1	12	23	9	20	hore	
	5	27	26	7	48	48	45	43	43	27	52	35	miñ	
1504	0	29	29	28	28	26	26	25	24	24	22	21	dies	30
	21	8	22	11	2	17	8	22	12	0	12	23	hore	19
	43	30	0	36	48	37	17	40	20	57	35	26	miñ	36
1505	19	17	19	17	17	15	15	14	12	12	11	10	dies	
	9	19	5	17	5	19	10	2	18	10	1	14	hore	
	22	18	48	4	23	6	3	7	46	48	52	51	miñ	
1506	9	7	8	7	6	4	4	3	1	1	30	29	dies	31
	1	11	19	4	13	23	12	2	19	13	0	15	hore	7
	44	15	53	23	28	48	7	46	30	39	50	21	miñ	52
1507	28	26	27	26	25	23	23	21	20	20	19	18	dies	
	3	12	13	3	11	20	7	20	13	8	3	22	hore	
	11	50	36	58	13	9	8	54	29	11	38	3	miñ	
1508	17	16	16	14	14	12	11	10	8	8	7	6	dies	
	14	3	13	21	4	10	18	4	16	8	3	22	hore	
	4	9	22	22	7	26	33	17	49	45	1	34	miñ	
1509	5	4	6	4	3	2	1	29	28	27	25	25	dies	30
	17	10	1	12	21	4	10	3	15	5	22	17	hore	18
	39	51	10	24	9	16	59	41	24	47	45	20	miñ	31

❡ Oppositiones

Annus		Ianuari9	Februar	Marcius	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Augusti9	Septẽber	October	Nouẽber	Decẽber		
1548 1586	1510	24	23	24	23	22	21	20	18	17	16	15	14	dies	
		12	5	20	9	19	3	11	19	4	15	4	19	hore	
		6	45	55	28	29	54	38	39	50	41	[illegible]	44	miñ	
1549 1587	1511	13	12	1[illegible]	12	12	10	10	8	6	6	4	4	dies	
		12	6	23	14	4	15	2	11	21	7	17	5	hore	
		26	1	7	47	26	32	26	58	22	2	27	2	miñ	+
1550 1588	1512	2	1	2	30	29	28	27	26	24	24	22	22	dies	31
		18	8	0	7	21	11	23	12	22	9	20	6	hore	15
		5	31	3	10	36	4	40	0	43	35	5	39	miñ	50
1551 1589	1513	21	19	21	20	19	18	17	16	14	14	12	11	dies	
		0	16	8	0	15	4	16	3	14	0	11	21	hore	
		36	42	57	42	11	22	25	38	21	46	9	54	miñ	+
1552 1590	1514	10	8	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	dies	31
		9	21	11	1[illegible]	16	7	21	12	1	14	2	13	hore	[illegible]
		20	56	36	54	38	20	54	11	57	56	58	55 +	miñ	7
1553 1591	1515	29	27	[illegible]8	26	26	24	24	23	[illegible]	21	20	19	dies	
		10	20	7	19	8	23	14	6	22	14	4	16	hore	
		8	23	41	44	51	11	36	44	59	26	17	14	miñ	

❡ Iste suprascripte oppositões luminariũ simil'r sunt calculate ad meri/dianuɱ Neapolitanũ de occasu ad occasum solis ad dies horas & minuta horaꝝ per totidem annos sicut & cõiunctões. & simil'r quõ reiterant̃ con/iunctões eo modo reiterabunt̃ & iste oppositões Et similiter qñ inueniť signum crucis + in cellula est intelligendũ q̃ bis opponitur luna soli il/lo mense: die: hora: & minutis quib9 demonstrat̃ in directo illius lineę ad consimile signum crucis: +

Correctũ me

Tabula feriarum et ingressus mensiū

	Cicl9 sol'	lr̃e dñicales	Ianuari9	Februar	Marcius	Aprilis	Maius	Iunius	Iulius	Augusti9	Septēber	October	Nouēber	Decēber
	1	f	3	6	6	2	4	7	2	5	1	3	6	1
	2	e	4	7	7	3	5	1	3	6	2	4	7	2
	3	d	5	1	1	4	6	2	4	7	3	5	1	3
	4	cb	6	2	3	6	1	4	6	2	5	7	3	5
	5	a	1	4	4	7	2	5	7	3	6	1	4	6
	6	g	2	5	5	1	3	6	1	4	7	2	5	7
	7	f	3	6	6	2	4	7	2	5	1	3	6	1
	8	ed	4	7	1	4	6	2	4	7	3	5	1	3
	9	c	6	2	2	5	7	3	5	1	4	6	2	4
	10	b	7	3	3	6	1	4	6	2	5	7	7	5
	11	a	1	4	4	7	2	5	7	3	6	1	4	6
	12	gf	2	5	6	2	4	7	2	5	1	3	6	1
77	13	e	4	7	7	3	5	1	3	6	2	4	7	2
	14	d	5	1	1	4	6	2	4	7	3	5	1	3
	15	c	6	2	2	5	7	3	5	1	4	6	2	4
	16	ba	7	3	4	7	2	5	7	3	6	1	4	6
	17	g	2	6	5	1	3	6	1	4	7	2	5	7
82	18	f	3	6	7	2	4	7	2	5	1	3	6	1
	19	e	4	7	6	3	5	1	3	6	2	4	7	2
	20	dc	5	1	2	5	7	3	5	1	4	6	2	4
	21	b	7	3	3	6	1	4	6	2	5	7	3	5
	22	a	1	4	4	7	2	5	7	3	6	1	4	6
	23	g	2	5	5	1	3	6	1	4	7	2	5	7
	24	fe	3	6	7	3	5	1	3	6	2	4	7	2
	25	d	5	1	1	4	5	2	4	7	3	5	1	3
	26	c	6	2	2	5	7	3	5	1	4	6	2	4
	27	b	7	3	3	6	1	4	6	2	5	7	3	5
	28	ag	1	4	5	1	3	6	1	4	7	2	5	7

Tabula horarum arcus diurni

Dies mēsis	Ianuarius		Februarius		Marcius		Aprilis		Maius		Iunius	
	hor	min	hor	min	hor	min	hor	min	hor	min	hor	min
1	9	11	10	10	11	27	13	6	14	18	15	2
2	9	12	10	13	11	31	13	8	14	20	15	2
3	9	14	10	15	11	34	13	11	14	22	15	3
4	9	15	10	18	11	37	13	14	14	24	15	3
5	9	17	10	19	11	40	13	17	14	26	15	3
6	9	18	10	23	11	43	13	19	14	28	15	4
7	9	20	10	25	11	47	13	22	14	30	15	4
8	9	22	10	28	11	50	13	25	14	31	15	4
9	9	23	10	30	11	53	13	27	14	33	15	4
10	9	25	10	33	11	57	13	30	14	35	15	4
11	9	27	10	35	12	0	13	33	14	38	15	4
12	9	29	10	38	12	3	13	35	14	38	15	4
13	9	31	10	41	12	7	13	38	14	40	15	4
14	9	32	10	43	12	10	13	40	14	42	15	4
15	9	34	10	46	12	13	13	43	14	43	15	4
16	9	36	10	49	12	17	13	45	14	45	15	4
17	9	[illegible]	10	52	12	20	13	47	14	47	15	4
18	9	40	10	55	12	23	13	[illegible]	14	48	15	[illegible]
19	9	42	10	57	12	26	13	52	14	49	15	4
20	9	44	11	0	12	30	13	54	14	51	15	3
21	9	46	11	3	12	33	13	57	14	53	15	3
22	9	48	11	6	12	36	13	1	14	55	15	3
23	9	50	11	9	12	30	14	1	14	55	15	3
24	9	52	11	12	12	42	14	3	14	56	15	2
25	9	55	11	15	12	45	14	6	14	57	15	2
26	9	57	11	18	12	48	14	8	14	58	15	1
27	9	59	11	21	12	51	14	10	14	59	15	1
28	10	1	11	24	12	54	14	12	15	1	15	0
29	10	3			12	57	14	14	15	0	14	5
30	10	6			13	0	14	16	15	1	14	5
31	10	8			13	2			15	2		

In meridionali Neapolitono

dies mēs	Iulius bore	miū	Aug9 bore	miñ	Septē. boř	miñ	Octob boř	miñ	Nouē boř	miñ	Decēb. boř	miñ.
1	14	57	14	3	12	42	11	6	9	48	9	0
2	14	56	14	1	12	39	11	3	9	46	8	59
3	14	55	13	59	12	36	11	0	9	44	8	59
4	14	44	13	57	12	33	10	57	9	42	8	58
5	14	53	13	54	12	30	10	55	9	40	8	58
6	14	51	13	52	12	26	10	52	9	38	8	57
7	14	50	13	50	12	23	10	50	9	36	8	57
8	14	48	13	47	12	20	10	47	9	34	8	57
9	14	47	13	45	12	17	10	43	9	32	8	57
10	14	45	13	43	12	13	10	41	9	31	8	57
11	14	43	13	40	12	10	10	38	9	29	8	56
12	14	42	13	38	12	7	10	35	9	27	8	56
13	14	40	13	35	12	7	10	33	9	25	8	56
14	14	38	13	33	12	10	10	30	9	23	8	59
15	14	37	13	30	11	57	10	28	9	22	8	57
16	14	35	13	27	11	53	10	25	9	20	8	57
17	14	33	13	25	11	50	10	23	9	18	8	57
18	14	31	13	22	11	47	10	20	9	17	8	58
19	14	30	13	19	11	43	10	18	9	15	8	58
20	14	28	13	17	11	40	10	15	9	14	8	59
21	14	26	13	14	11	37	10	13	9	12	8	59
22	14	24	13	11	11	34	10	10	9	11	8	0
23	14	22	13	8	11	31	10	8	9	9	9	1
24	14	20	13	6	11	27	10	6	9	8	9	1
25	14	18	13	3	11	24	10	3	9	6	9	2
26	14	16	13	0	11	21	10	1	9	5	9	3
27	14	14	12	57	11	18	9	59	9	3	9	5
28	14	12	12	54	11	15	9	59	9	2	9	6
29	14	9	12	51	11	12	9	55	9	1	9	8
30	14	7	12	48	11	9	9	52	9	1	9	9
31	14	5	12	45			9	50			9	9

¶ Canones deseruiētes ꝑ aliis tabulis ultra coniunctōes et oppositiones.

¶ Post tabulas cōiunctionū & oppositionū luminariū sub quib⁹ descripti sūt Canones & breuiter conuenientes. Demū ascribendi sunt alii canones ꝑ aliis tabulis. quoꝝ prim⁹ ad primā tabulā post oppositōnes que intitulat̄ tabula feriaꝝ. Si ꝑ ip̄am cupis scire quolibet anno qua feria ingredit̄ quilibet mensis: Querat̄ in prima linea numer⁹ cicli solis illo āno tibi deſuientis ſm demonstrationē millesimi uel clauis postremo respiciēdo in directo illi⁹ numeri. Inuenies primo litterā dn̄icalem & vltio numer⁹ feriarū correspondētes ad oēs menses in capite tabule annotatos pro illo anno Vbi nōndū ꝙ quādo inuenit̄ littera dn̄icalis duplicata significat annū bisextilem ubi tenenda est secunda. eteicienda prima

¶ Secund⁹ Canon ad sequentē tabulā que intitulat̄ tabula horaꝝ arcus diurni Si velis scire quantitateꝫ horaꝝ cuiuslibet diei ann vꝫ de ortu solis ad occasū in meridionali neapolitano: q̄rat̄ in prima linea numeruꝫ dieꝝ tibi deseruientē pro tempore tue cōsiderationis Deinde ꝓcede in directo illi⁹ linee vsqꝫ duꝫ ꝑueneris ad lineā correspōdentē ad mensem in capite tabule & ibi inuenies adnotatū quantitatē horaꝝ & minutoꝝ illi⁹ diei Vbi notandū ꝙ hora continet minuta sexaginta.

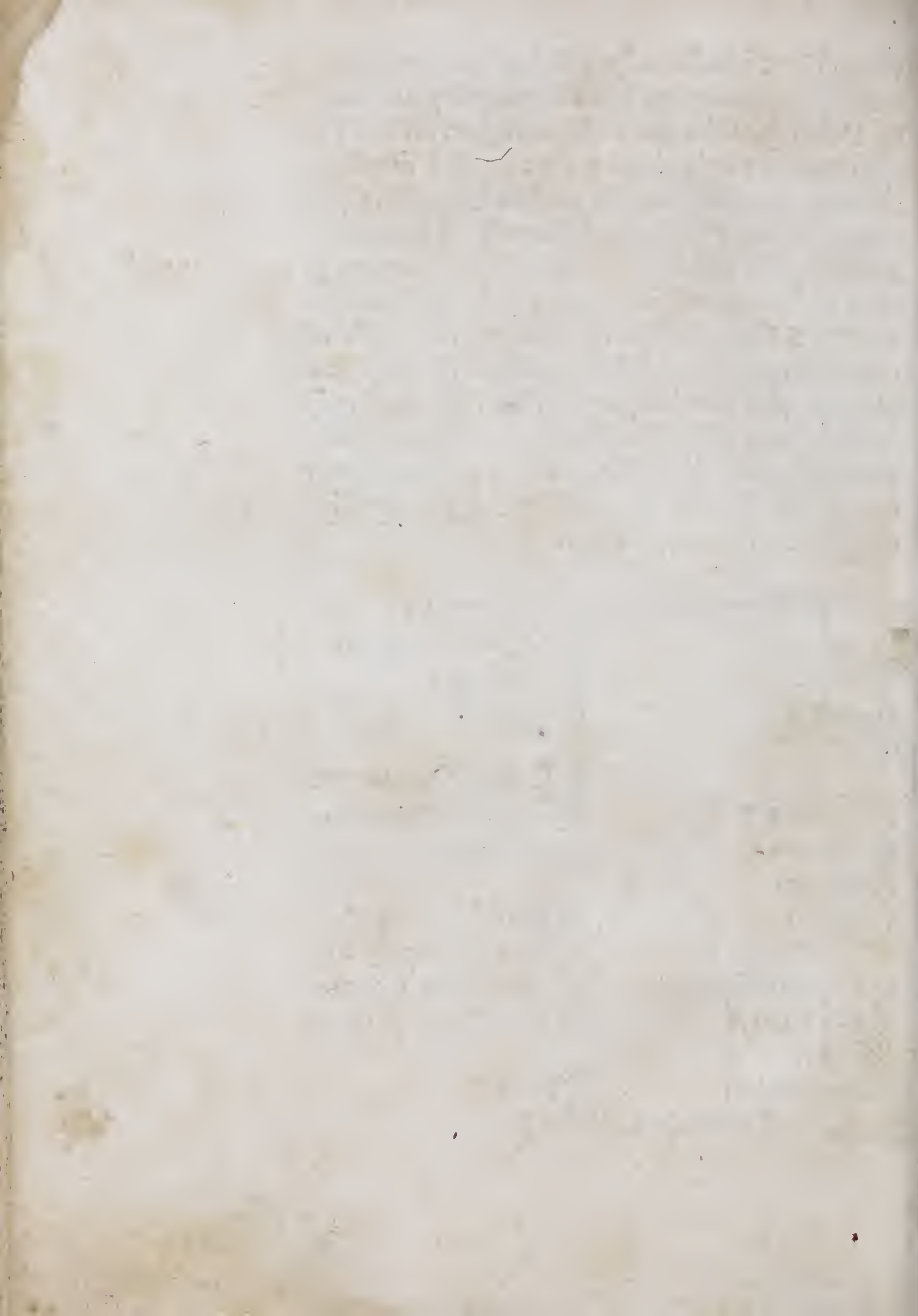
¶ Tercius Canon Si velis scire festa mobilia cuiusuis anni inꝑpetuū Quere tabulā primā scriptā āte

cōiunctōes z īgrediat̄ ad primā lineā aurei numeri z inuenies aureū numeꝝ tibi deseruientē ꝑ illo anno ❡ Deinde q̄re sub aureo nuō litterā p̄mā dn̄icalē ī se q̄nti linea tibi deseruientē ꝑ illo anno & ī directo il lius linee ꝓcedēdo inueniūt̄ omīa festa mobilia per numeꝝ cōuenientē annotatū quo mēse & quo die ce lebrant̄. ❡ Et ad īueniendū aureū numeꝝ quere ꝑ clauē millesimi in inferiori ꝑte tabule. ❡ Et ad in/ ueniendū lr̄am dn̄icalem q̄re in tabula feriaruꝫ Vbi nōndū ꝙ qn̄ est ann⁹ bisextilis addat̄ ī q̄dragesima & septuagesiā vna dies plus. ❡ Et etiā notandū ꝙ q̄ dragesiā in tabula nō intellligit̄ prima dies cineris sꝫ intelligit̄ prima dn̄ica q̄dragesiē z dies cineris semꝑ ē anticipand⁹ ꝑ dies q̄tuor an̄ numeꝝ abscriptū q̄/ dragesime in tabula premissa.

❡ Registrum Quaternorum

Primū vacat	❡ Capitulū tercium.
Sed mox	gura inferius
❡ Incipit	in opposito
quia	
	❡ Capitulum quartum
❡ Preterea	❡ Capitulū quintum.
❡ Preterea	que resoluitur
Aer etiam	
vires non	❡ Cōiūctōes 3. .2.4.
	❡ Cōiunctōes 7.4.6.
❡ Capitulū secundum	❡ Cōiunctōes 9.8.9.
gradu Arietis	❡ Oppositōes 19 18.19.
Sed qui	
habere eandem	❡ Finis.

Henricus Alding

τῷ βαλδασσάρρῳ, αὐστριακῷ
βασιλικωτάτῳ, τὸ γένος
πολεμικωτάτῳ τὴν φύσιν
ἐρασμιωτάτῳ τὸ πρόσωπον,
ὃ ἄρτι ἥρπασεν ὁ θάνατος,
αὐτοῦ μὲν βασιλείαν, ἡμῶν δὲ βα-
σιλέα ἀφελών.
τοῦτο. τὸ μνημεῖον ἀνιεροῦμεν.
δάκρυα ἀντὶ χοῶν ἐπιφέρον-
τες.

Justitia

Sat iniqui, quod mea fuit tibi: namque cruento
nec poteram sontes ense ferire reos
Dum cadis, armatur nequicquam dextera ferro
Ulcisci Lethum nec potis illa tuum.
Quas tibi persolvat poenas mors impia? quando
illius est proprium sanguineae, et usque mori.

Magnanimitas

Sunt notis angusta meis latera ultima mundi
Lucis minor quem vix audet adire dies
Hunc animi cecidere, premit breuis urna meum cor
In cinerem nec pectoris arsit amor
Jam moreretur comes unam, meam sed mundique implet
Magnanimi famam nominis ipse dolor

. flor.

egit, non fancm | egra dillis nigor
lubat, an excubat | flor ui toll.
Condimur unâ.

flor forta lilia.
geminatis ab altria:

flor fastigiatu
sim' fatue.

flor. Dulcissimq
Elangues.

Quare aūt hoc cōti
nus rationem redd
ne inonit res perfe

